

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.16.21

Inventaris van het archief van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie, 1893-1926

Versie: 03-04-2023

PTT Bidoc/AR

Nationaal Archief, Den Haag 1987

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
1. Geschiedenis van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie, 1893-1926.....	7
1.1. De situatie voor 1893.....	7
1.2. Het hoofdbestuur in relatie tot ministerie en parlement.....	7
1.3. De organisatie van het hoofdbestuur.....	8
1.4. Ontwikkelingen op personeelsgebied.....	9
1.5. Activiteiten.....	9
1.5.1. Posterijen.....	9
1.5.2. Telegrafie.....	11
1.5.3. Telefonie.....	11
1.5.4. Radiotelegrafie en Radiotelefonie.....	12
1.5.5. Gelddiensten.....	13
1.5.5.1. Rijkspostspaarbank (RPS).....	13
1.5.5.2. Postcheque- en Girodienst (PCGD).....	13
Overzicht van topfunctionarissen binnen Posterijen en Telegrafie.....	14
Organisatieschema van Posterijen en Telegrafie.....	16
Overzicht van niet in afdelingsverband ondergebrachte diensten, adviserende instanties, commissies, stichtingen enz.....	17
4 Lijst van geraadpleegde literatuur.....	17
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	19
De verwerving van het archief.....	19
Inhoud en structuur van het archief.....	20
Inhoud.....	20
Selectie en vernietiging.....	20
Richtlijnen voor de vernietiging van stukken in de archieven van het hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.....	22
Algemene toelichting.....	22
A. Richtlijnen voor de vijfjarige vernietiging.....	22
B. Richtlijnen voor de twintigjarige vernietiging.....	22
C. Richtlijnen voor de vijftigjarige vernietiging.....	23
Verantwoording van de bewerking.....	23
Ordering van het archief.....	24
Verwant materiaal.....	26
Beschikbaarheid van kopieën.....	26
Verwante archieven.....	26
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	27
1 VERBAALARCHIEF.....	27
1.1 Minister.....	27
1.2 Hoofdbestuur.....	30
2 TOEGANGEN OP HET VERBAALARCHIEF.....	37
2.1 Eigentijdse toegangen.....	37
2.1.1 Indices.....	37
2.1.2 Klappers op de indices.....	41

2.1.3 Nummerlijsten.....	43
2.2 Toegangen vervaardigd in 1987.....	43
3 BUITEN HET VERBAAL GEHOUDEN STUKKEN.....	45

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Hoofdbestuur Posterijen en Telegrafie [periode 1893-1926]

Archiefbloknummer:

W23166

Omvang:

905 inventarisnummer(s)97,10 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie, 1893-1913

Staatsbedrijf der Posterijen en Telegrafie, 1913-1928

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het Hoofdbestuur van de Posterijen en Telegrafie is te beschouwen als de rechtsopvolger van de afdeling Posterijen en Telegrafie. Het hoofdbestuur onderhield nauw contact met het departement: het archief bevat een afzonderlijk 'verbaal ministers' voor zaken bij welke de tussenkomst van de departementleiding vereist was. Omvangrijker echter is het 'verbaal hoofdbestuur' voor zaken die dit bestuur zelf kon afdoen. Bij elk verbaal horen aparte series indices en klappers; deze zijn qua opzet vergelijkbaar met die van de afdelingen Waterstaat en Spoorwegen. De buiten verbaal gehouden stukken bestaan vooral uit gedrukte dienstorders en mededelingen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Hoofdbestuur Posterijen en Telegrafie [periode 1893-1926], nummer toegang 2.16.21, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Hoofdbestuur PTT, 1893-1926, 2.16.21, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

1. GESCHIEDENIS VAN HET HOOFDBESTUUR DER POSTERIJEN EN TELEGRAFIE, 1893-1926

1.1. DE SITUATIE VOOR 1893

Teneinde een samenhangend beeld te kunnen presenteren van de periode waarvan het archief beschreven is, wordt hier in het kort een aantal ontwikkelingen rond het Staatsbedrijf vóór 1893 beschreven.

Voor 1893 maakten zowel de post als de telegraafdienst deel uit van een ministerie: de postdienst vanaf 1831 van het Departement van Financiën en de telegraafdienst vanaf 1852 van het Departement van Binnenlandse Zaken. Mede om de hoge exploitatiekosten van de telegrafie te drukken vatte men het plan op om de beide diensten te verenigen en in 1870 werd de telegraafdienst dan ook ondergebracht bij het Departement van Financiën. Er bleven echter twee afzonderlijke diensten bestaan. In 1877 gingen deze twee diensten over naar het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Sommige postkantoren en telegraafkantoren waren vanaf 1870 al bijeengevoegd in zogenaamde Verenigde Post- en Telegraafkantoren. Een nog betere integratie werd bereikt doordat de beide afzonderlijke departementsafdelingen in 1886 opgingen in één Afdeling Posterijen, welke in 1893 met haar Onderafdelingen Post en Telegrafie werd losgemaakt uit het departementale verband. Voortaan vormden de posterijen een zelfstandige organisatie met aan het hoofd een directeur-generaal; de centrale administratie kreeg de naam Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie.

1.2. HET HOOFDBESTUUR IN RELATIE TOT MINISTERIE EN PARLEMENT

Ondanks het feit, dat de Posterijen en Telegrafie uit het departementale verband waren losgemaakt, bleven ze wél deel uitmaken van de departementsbegroting van het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Bij de Posterijen en Telegrafie werd een eenvoudige kasboekhouding bijgehouden (alleen de inkomsten en uitgaven in geld werden geboekt). Deze situatie was de Staten-Generaal een doorn in het oog, aangezien men op deze wijze geen helder inzicht in de financiële positie van het bedrijf kon verkrijgen; al in 1904 werd daarom bij de Telefonie een commerciële boekhouding ingevoerd, in welk voorbeeld in 1906 en 1907 respectievelijk bij de Telegrafie en de Posterijen werd gevolgd.

Deze boekhouding was echter gekoppeld aan de staatsbegroting en kende als zodanig ook geen mogelijkheden om grote uitgaven over meerdere jaren af te schrijven en bezittingen als kapitaal te berekenen. Bij de aanwijzing van de Posterijen en Telegrafie tot Staatsbedrijf¹ kreeg men weliswaar een afzonderlijke begroting, maar deze bleef beperkt tot een raming van inkomsten en uitgaven in geld, zodat een meer bedrijfsmatige aanpak moeilijk bleef.

Al vanaf 1893 was gebleken, dat het hoofdbestuur in zijn bedrijfsvoering te zeer beperkt werd door de bemoeienis van minister en parlement, terwijl het zich uitbreidende bedrijf juist met grotere (vooral financiële) zelfstandigheid gebaat was. Bovendien heerste er in de twintiger jaren een onrustige sfeer binnen het bedrijf tengevolge van bezuinigingen en onduidelijkheid over bezoldigings- en bevorderingsregelingen. Ontevredenheid over de organisatie van het hoofdbestuur én de moeizame reorganisatie van de Postcheque- en Girodienst droegen ook aan deze onrust bij en hadden een negatief effect op de dienstverlening, zodat in pers en parlement kritiek op het bedrijf viel te beluisteren.

1 Wet van 31 december (Stbl. Nr. 464); in werking getreden per 1 januari 1915

Als reactie op dit alles stelden de betrokken minister en de bedrijfsleiding drie commissies in die het functioneren van de Posterijen en Telegrafie moesten bestuderen en eventuele verbeteringen voorstellen. Deze commissies waren:

- Commissie Nolting (1923-1925): reorganisatie algemene dienst.
- Commissie Nolting (1923-1925): organisatie technische dienst.
- Commissie Van Royen (1924-1925): reorganisatie hoofdbestuur.

In de adviezen van bovengenoemde commissies werd vooral gepleit voor een zelfstandiger bedrijfsvoering; er waren o.a. voorstellen voor een andere begrotingsprocedure en voor het bezit van eigen kasmiddelen. Met betrekking tot de verhouding tussen de bedrijfsleiding en de minister adviseerde de Commissie Van Royen o.m. tot het instellen van een Raad van Toezicht en Advies om de controlerende taak van de minister op de Posterijen en Telegrafie over te nemen; tevens zou deze raad als adviesorgaan voor de bedrijfsleiding fungeren. Daarnaast diende de minister in zijn beleid meer rekening te houden met specifieke bedrijfsbelangen. Verder adviseerde zij tot het vormen van een meerhoofdige leiding en het in grotere mate delegeren van bevoegdheden aan lager kader.

Van de meeste adviezen werd vrijwel niets gerealiseerd.

1.3. DE ORGANISATIE VAN HET HOOFDBESTUUR

In 1893 werd aan het hoofd van de Posterijen en Telegrafie een directeur-generaal gesteld met een eigen staf van ambtenaren, los van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Ook het rekenplichtig beheer werd afgescheiden van de Afdeling Comptabiliteit van het departement en kwam geheel onder het hoofdbestuur. Voor de zaken die nauw verband hielden met de departementsdienst werd een administrateur aangesteld. Later werd deze een meer direct ondersteunende ambtenaar voor de directeur-generaal zélf en werd de functiebenaming veranderd in algemeen secretaris (1920)².

Voor de leiding van de exploitatie van de dienst had de directeur-generaal de beschikking over drie hoofdambtenaren, te weten een hoofdinspecteur posterijen, een hoofdinspecteur telegrafie en een hoofdingenieur telegrafie; in 1919 kwam daar nog een hoofdinspecteur telefonie bij. De hoofdinspecteurs oefenden algemeen toezicht uit op de exploitatie van een der dienstonderdelen en dienden de directeur-generaal van advies. De hoofdingenieur telegrafie was belast met de technische kant van de telegrafie en van de telefonie³.

Het hoofdbestuur werd in 1897 verdeeld in tien afdelingen, waarvan sommige weer gesplitst werden in burelen; in 1904 werden de afdelingen gereorganiseerd en kwamen er twee bij. Tevens werden de afzonderlijke inspectie-afdelingen in 1897 opgeheven en kwamen er tien (vanaf 1918 twaalf) afdelingen onder inspecteurs voor zowel de posterijen als de telegrafie. Een van de taken van de eerste directeur-generaal, J.P. Havelaar, was immers het vormen van een eenheid uit de voorheen afzonderlijke takken der posterijen en telegrafie. Dit werd onder meer bereikt door het scheppen van een gezamenlijk ambtenarenkorps en het uitbreiden van de verenigde kantoren.

Verdere organisatorische veranderingen in 1897 waren het oprichten van drie telegraafdistricten, elk met een ingenieur aan het hoofd én de komst van een inspecteur der vervoermiddelen, aan wie het toezicht op de spoorwegkantoren was opgedragen.

In de loop der jaren werden de volgende adviescommissies ingesteld⁴:

- Raad van Bijstand (1911-1919), functie: op verzoek van de directeur-generaal aan deze advies uitbrengen over velerlei onderwerpen, samenstelling: vier hoofdambtenaren en de administrateur als voorzitter.

² K.B. 29 april 1893, nrs. 20, 22, 23.

³ Zie het overzicht van topfunctionarissen onderaan deze inleiding.

⁴ Zie ook het overzicht van niet in afdelingsverband ondergebrachte diensten onderaan deze inleiding.

- Commissie van Advies (1920-1927), functie: advies uitbrengen aan de minister over onderwerpen die door de minister, de directeur-generaal of de commissieleden voorgelegd werden, samenstelling: twee vertegenwoordigers uit het parlement, twee uit handel en nijverheid, twee uit het bedrijfspersoneel en de directeur-generaal als voorzitter.

Met betrekking tot personeelsaangelegenheden functioneerden er vanaf 1918 een Commissie van Beroep (taak: advies aan de minister uitbrengen betreffende strafoplegging aan P. en T.-ambtenaren) en een Commissie van Overleg (vertegenwoordiging van verschillende vakverenigingen).

1.4. ONTWIKKELINGEN OP PERSONEELSGEBIED

Aanvankelijk steeg het aantal personeelsleden van het hoofdbestuur ieder jaar in bescheiden mate, maar na de Eerste Wereldoorlog steeg het aantal werknemers snel, doordat vele gedemobiliseerden in dienst moesten worden teruggenomen, terwijl hun plaatsen inmiddels door anderen bezet waren. Door de sterke uitbreiding van de dienst bleef er echter nog tot in 1922 een tekort bestaan aan geschoold personeel. De in de crisisjaren genomen bezuinigingsmaatregelen hadden uiteraard hun effect op het aannemen van nieuw personeel, maar desondanks kon men in 1926 spreken van een aanzienlijke groei ten opzichte van 1893. De toename van het personeel en de verdere uitbreiding van de dienst leidden ertoe, dat het hoofdbestuur naar andere huisvesting moest uitkijken. In 1923 verhuisde het hoofdbestuur van het hoofdgebouw aan de Parkstraat 2a in 's-Gravenhage en vanuit de vele bijgebouwen elders in de stad naar een nieuw gebouw aan de Kortenaerkade.

Het personeel der Posterijen en Telegrafie viel in de beginjaren onder de rechtspositieregelingen van departementsambtenaren, voor zover die bestonden. In 1916 werd de regeling der benoeming, bezoldiging en bevordering, geldig voor de Departementen van Algemeen Bestuur, ook van toepassing op de ambtenaren bij het hoofdbestuur; hiermee verkregen dezen hun eerste eigen rechtspositieregeling.

Voor verschillende groepen personeel werden in 1919 en 1922 rangbevorderingsregelingen vastgesteld, maar een dergelijke regeling voor het gehele personeel bleef uit, hoewel hier wel behoefte aan was.

Er bestond nogal wat ongelijkheid tussen de verschillende groepen ambtenaren; de bevorderingsmogelijkheden van veel ambtenaren, werkzaam in de exploitatieve sfeer waren namelijk gekoppeld aan de grootte en belangrijkheid van het kantoor waar ze werkten. Ook werd er nogal eens geschoven in het rangensysteem, wanneer er een nieuwe groep ambtenaren bijkwam als gevolg van veranderde opleidingseisen of het introduceren van nieuwe functies.

1.5. ACTIVITEITEN

1.5.1. POSTERIJEN

Een mijlpaal voor de ontwikkeling van het postverkeer in Nederland was de uit 1850 stammende Wet tot vaststelling van het briefport en tot regeling van de aangelegenheden van de brievenposterij⁵. Met de invoering van deze wet verbeterde het postwezen aanmerkelijk; in 1852 werd de postzegel geïntroduceerd en ook het dienstbetoon verbeterde door de nieuwe organisatie. Alhoewel er later aanvullingen en wijzigingen hebben plaatsgevonden op deze wet, is de strekking ervan niet veranderd.

5 Wet van 12 april 1850 (Stbl. nr. 15).

Ten aanzien van de posttarieven nog de opmerking, dat deze in 1916, 1919 en 1921 verhoogd werden, in 1919 en 1921 betrof het zelfs een verdubbeling. Nadat het sinds 1917 optredende nadelige exploitatiesaldo van de postdienst in 1923 was overgegaan in een voordelig saldo werden de posttarieven in 1925 en 1926 weer verlaagd.

Uit de Postwet vloeide tevens een vervoerplicht voort voor de posterijen ten aanzien van het brievenvervoer. Voor een deel nam men dit in eigen beheer (met name het lokale brievenvervoer in kleine plaatsen), voor een deel geschiedde dit postvervoer door derden, zoals bijvoorbeeld het vervoer per rail. Tot 1925 reisden er postambtenaren op de treinen mee, waarbij ze tijdens de reis de post behandelden; vanaf dat jaar aanvaardden de vervoermaatschappijen zelf aansprakelijkheid voor door tussenkomst van hun personeel overgebrachte postzendingen. Vanaf 1925 werd er gebruik gemaakt van nachttreinen, speciaal voor postvervoer op de drukke trajecten. Pas in 1913 begon men regelmatig auto's te gebruiken voor het lokale en interlokale postvervoer, nadat de eerste experimenten met het gebruik van auto's voor het lichten van de stadsbrievenbussen van Amsterdam niet succesvol waren gebleken. Het postvervoer naar de Nederlandse Koloniën en andere landen buiten Europa geschiedde per boot; vanaf 1920 ook per vliegtuig, met de opening van de luchtpostdienst tussen Nederland en Engeland.

De eerste proefvlucht naar Nederlands-Indië vond in 1924 plaats.

Een belangrijke functie vervulden de posterijen met betrekking tot de dienstverlening op postkantoren (uiteraard tegen vergoeding) ten behoeve van andere Rijksdiensten. Een postkantoor bood namelijk de beste mogelijkheden om mensen in hun eigen woonwijk te bereiken, terwijl de andere overheidsdiensten op deze wijze ook geen kosten hoefden te maken voor het onderhouden van eigen kantoren met eigen personeel.

Zo werden de volgende taken voor het Ministerie van Financiën uitgevoerd:

- het uitbetalen van pensioenuitkeringen (vanaf 1910 tot 1926)
- het verkrijgbaar stellen van pasmunt (vanaf 1910; met pasmunt werden 2½ centstukken bedoeld die in de grote steden gebruikt werden als muntjes voor muntgasmeters)
- het verkrijgbaar stellen van rijwielplaatjes (vanaf 1924; rijwielplaatjes dienden als bewijs voor het betaald hebben van de rijwielbelasting).

Voor het Ministerie van Arbeid en de Rijksverzekeringsbank werden sinds 1913 de invaliditeit- en ouderdomsuitkeringen via het postkantoor uitbetaald. De postbeambten hadden hierbij tevens een taak ten aanzien van informatieverstrekking en formulierenuitgifte en inname.

Verder bestond met de invoering van de Rijkspostspaarbank in 1881 de mogelijkheid om aan het loket van een postkantoor geld te sparen en weer op te nemen. Toen in 1916 de Postcheque- en Girodienst (PCGD) werd ingesteld kwam de uitvoering van deze dienst ook bij de postkantoren te liggen; met de centralisatie van de PCGD in 1923/1924 werden de postkantoren ontheven van de uitvoering van taken voor deze dienst.

Op het gebied van de internationale samenwerking ten slotte waren de posterijen vertegenwoordigd op de postcongressen die onder auspiciën van de Union Postale Universelle (UPU) werden georganiseerd, onder andere in Rome (1906), Madrid (1920) en Stockholm (1924).

Buiten de UPU sloot Nederland met diverse landen internationale postovereenkomsten, terwijl de Nederlandse posterijen ook regelmatig bemiddelden in conflicten tussen landen.

1.5.2. TELEGRAFIE

Het wettelijk kader voor de invoering van een Rijkstelegraafdienst werd gevormd door de Telegraafwet van 1852, welke praktisch ongewijzigd tot 1904 van kracht bleef ⁶. Een van de motieven tot het oprichten van de Rijkstelegraaf was de toename van het particuliere berichtenverkeer van kooplieden en fabrikanten; dezen hadden uiteraard belang bij een goed functionerend en niet te kostbaar, landelijk telegraafnet.

Mede door de snelle ontwikkeling van de telefonie werd het wenselijk geacht om te onderzoeken, welke maatregelen van staatswege genomen dienden te worden ten aanzien van aanleg, gebruik en exploitatie van telegrafische en telefonische geleidingen. Hiertoe werd in 1897 een staatscommissie benoemd ⁷, wier aanbevelingen uiteindelijk resulteerden in de Telegraaf- en Telefoonwet van 1904 ⁸. Onder deze wet, die nog steeds van kracht is, vielen de telegrafie en de telefonie en tevens werd hierin een aantal principiële wijzigingen aangebracht. Ondanks het feit, dat er ruimte voor particulier initiatief werd gelaten bij de aanleg en exploitatie van de verschillende netten (door middel van concessies), werd de overheid hierin een overheersende rol toebedeeld.

Bovengenoemde wet werd mede noodzakelijk gemaakt door de snelle ontwikkeling van de telegraaftechniek; rond de eeuwwisseling waren verschillende telegraaf toestellen in gebruik. Men kan hierbij onderscheid maken in schrijftoestellen en typendruktoestellen. Schrijftoestellen zijn de zogenaamde morsetoestellen, waarbij de over te seinen letters en tekens met behulp van een seingever of seinsleutel worden omgezet in stroompjes van korte of lange duur; deze toestellen hebben zich vanaf 1852 tot op heden gehandhaafd.

Typendruktoestellen maken het mogelijk telegrammen in drukschrift over te seinen; deze toestellen (onder andere het Hughes- en het Baudot-toestel) waren in Nederland in gebruik van 1868 tot rond 1935. Tussen 1915 en 1935 was tevens de Siemens-sneltelegraaf in gebruik, voornamelijk op de grote en drukke verkeerslijnen (onder andere Amsterdam-Berlijn en Rotterdam-Düsseldorf). Vanaf 1921 was de verreschrijver in gebruik (ook wel teletype genoemd), een soort combinatie van een schrijfmachine en een telegraaftoestel.

Op internationaal gebied was men sinds 1865 verenigd in de Union Télégraphique Internationale (UTI), waarbij men zich vooral moeite getroostte om een uniform telegraaf tarief tot stand te brengen. Voor het zuiver administratieve werk van de UTI werd een Internationaal Telegraaf Bureau in het leven geroepen, gevestigd te Bern.

1.5.3. TELEFONIE

Nadat tegen het einde van 1877 de telefoon zijn intrede had gedaan in Nederland, kwam in 1881 te Amsterdam het eerste lokale telefoonnet tot stand, geëxploiteerd door de Nederlandse Bell-Telefoon Maatschappij (NBTM). De exploitatie van de lokale netten werd aan geconcessioneerde particuliere ondernemingen overgelaten, die tevens een monopolie verkregen voor het gebied waarin hun concessie geldig was. De concessies werden in enkele grote gemeenten niet verlengd en vanaf 1896 namen deze gemeenten (onder andere Amsterdam, Rotterdam, Arnhem) de plaatselijke telefoonexploitatie in eigen beheer. Na 1897 kwamen er geen nieuwe particuliere netten meer bij en waren er steeds meer voorstanders te vinden van staatsexploitatie. Het concessiestelsel had namelijk het nadeel, dat de exploitanten het door de beperkte tijdsduur van zo'n concessie niet de moeite waard vonden om nieuwe investeringen te doen; als het niet zeker was of de concessie verlengd werd was dit natuurlijk ook een groot risico. Het gevolg was wél, dat de netten verouderden en de kwaliteit van de verbindingen achteruit ging.

⁶ Wet van 7 maart 1852 (Stbl. nr. 48).

⁷ K.B. d.d. 17 september 1897, nr. 22 (Stcrt. nr. 220).

⁸ Wet van 11 januari 1904 (Stbl. nr. 7).

De Telegraaf- en Telefoonwet van 1904⁹ sprak zich niet uit voor of tegen overname van de netten door de staat, maar kende aan de rijksoverheid wél een centrale plaats in het telefoonverkeer toe. Tevens verschafte zij de telefonie een eigen wettelijke basis; wel in één wet samengebracht, maar toch onafhankelijk van de telegrafie¹⁰. Uiteindelijk waren in 1927 alle particuliere telefoonnetten verdwenen: op de gemeentelijke lokale netten van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam na (die tot 1940 gemeentelijke exploitatie behielden) bevond het gehele openbare telefoonnet zich in handen van de staat.

Voor wat betreft de interlokale telefonie ging de voorkeur van de toenmalige minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid in de jaren 1884-1887 uit naar de naasting van het interlokale net; een van de redenen was angst voor concurrentie met het openbare landelijke telegraafnet. Doordat een behoorlijke juridische basis voor deze staatsexploitatie ontbrak, kwam het interlokale net vooralsnog in particuliere handen. In 1887 verkreeg de NBTM dan ook een vergunning voor het maken van een telefoonverbinding van haar centraalburelen in Haarlem en Zaandam naar Amsterdam en begin 1890 kon men spreken van een bescheiden interlokaal net dat een aantal belangrijke plaatsen verbond. Na uitvoerige discussie in het parlement werd tenslotte besloten tot overname van het gehele interlokale net door het Rijk, welke overname per 1 oktober 1897 een feit was.

Staatsexploitatie betekende in alle gevallen, dat de bemoeienis van de rijksoverheid met de telefonie verliep via de telegraafdienst. Bij de start van de internationale telefonie in 1895 echter was het binnenlandse net, waarover het internationale verkeer moest worden afgewikkeld, nog in handen van de NBTM. Dit in tegenstelling tot andere landen, waar de exploitatie in staatshanden was. Deze situatie gaf echter weinig problemen en per 1 november 1895 startte het internationale telefoonverkeer tussen Amsterdam, Den Haag en Rotterdam enerzijds en Antwerpen en Brussel anderzijds. In 1896 werd de verbinding met Duitsland tot stand gebracht en in 1913 die met Frankrijk; de verbinding met Engeland liet nog tot 1922 op zich wachten.

1.5.4. RADIOTELEGRAFIE EN RADIOTELEFONIE

Nadat Marconi's uitvinding van de draadloze telegrafie rond 1896 succesvol was gebleken werden hiermee in allerlei landen experimenten opgezet. De eerste draadloze verbinding in Nederland kwam in 1902 tot stand tussen het lichtschip 'Maas' en Hoek van Holland. Tegen 1905 werd het scheepsradioverkeer, waarbij een kuststation (Scheveningen-Haven) de verbinding met vaartuigen op zee onderhield en de schepen ook onderling contact konden houden, in de praktijk geïntroduceerd. Ook was de Rijkstelegraaf inmiddels begonnen met proefnemingen over land.

De nieuwe Telegraaf- en Telefoonwet van 1904 zou tevens van toepassing zijn op de draadloze telegrafie en later ook op de telefonie; in het kader van deze wet was het een duidelijke zaak, dat de Rijkstelegraaf met de uitvoering van de nieuwe dienst zou worden belast. Voor dit doel werd in 1905 een Rijksradiodienst in het leven geroepen.

Ná de Eerste Wereldoorlog werd het radiotelegrafisch zenden over grote afstanden steeds gebruikelijker. In 1919 kon men reeds draadloos telegrammen uit Nederlands-Indië ontvangen, in 1923 werd de radiotelegraafdienst in beide richtingen officieel geopend. Ook kwamen er verbindingen tot stand met andere landen buiten Europa. Rond het midden van de jaren twintig begon men met het bouwen van telefoniezenders, die het mogelijk maakten het gesproken woord direct over te zenden; aan het eind van de twintiger jaren werd de radiotelefonie operationeel.

Omstreeks die tijd werd ook de kwestie van het verlenen van zendmachtigingen aan particulieren actueel, evenals het omroepvraagstuk. In 1920 werd vanuit het hoofdbestuur de Commissie Radiotelefoonconcessies ingesteld, die onderzoek moest verrichten naar de (technische)

⁹ Wet van 11 januari 1904 (Stbl. nr. 7).

¹⁰ Voordien was de Telegraafwet van 1852 (Stbl. nr. 48) ook van toepassing op de telefonie.

mogelijkheid om concessies te verlenen voor de exploitatie van radiotelefonische inrichtingen. Deze commissie concludeerde in 1922 dat concessies slechts op beperkte schaal en voor een beperkte tijd gegeven konden worden in verband met nog te verwachten nieuwe ontwikkelingen op dit gebied. De radio-omroepdienst werd aan het particulier initiatief overgelaten: de Nederlandse Omroep Maatschappij (NOM) zou, op advies van de Commissie Nolting (1924), toestemming krijgen voor de bouw van één of meer zendstations en voor het verzorgen van uitzendingen. De Posterijen en Telegrafie zou voor haar bemoeienis ten aanzien van administratie, keuring en controle een jaarlijks bedrag van de NOM ontvangen.

1.5.5. GELDDIENSTEN

De gelddiensten, dat wil zeggen de Rijkspostspaarbank en de Postcheque- en Girodienst, worden in dit verband alleen behandeld in relatie tot het hoofdbestuur van de Posterijen en Telegrafie, aangezien zij als autonome organisatie hun eigen archief hadden (zie inventaris 2.16.79). Voor de voorgeschiedenis van deze diensten wordt hierbij verwezen naar de inleidingen van deze inventarissen. Voorts dient vermeld te worden, dat de Rijkspostspaarbank ten aanzien van de Posterijen en Telegrafie een zelfstandiger positie innam dan de Postcheque- en Girodienst.

1.5.5.1. RIJKSPOSTSPAARBANK (RPS)

De wet tot instelling van de Rijkspostspaarbank trad op 1 april 1881 in werking¹¹. Motieven die tot het oprichten van deze RPS leidden waren het verschaffen van grotere zekerheid aan kleine spaarders (door middel van het sparen bij een overheidsbedrijf) én de goede bereikbaarheid van de spaarinstellingen voor het publiek door middel van het gebruik van de postkantoren.

De relatie tussen de RPS en het hoofdbestuur bestond voornamelijk op het gebied van samenwerking bij het gebruik van de postkantoren, die immers een kassiersfunctie voor de RPS vervulden. De daaruit voortvloeiende administratieve bezigheden (beleggingen, betalingen e.d.) werden in nauw overleg behandeld. Tevens werd de belegging van rekening-courantgelden voor de Postcheque- en Girodienst in 1918 opgedragen aan de directeur van de RPS¹².

Verder werden alle zaken met betrekking tot de RPS, waarbij een besluit of de medewerking van de minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid vereist was, aan het hoofdbestuur voorgelegd. Het betrof onder meer de volgende onderwerpen: organisatie, personeel, samenwerking met andere financiële instellingen (ook internationaal) en gebouwen. Het hoofdbestuur bracht over deze zaken dan advies uit aan de minister, evenals de directeur van de RPS en de Raad van Toezicht op de RPS dit deden. Per 1 januari 1917 legde het hoofdbestuur deze adviserende taak neer.

1.5.5.2. POSTCHEQUE- EN GIRODIENST (PCGD)

Al in 1904 werd door de verenigde Kamers van Koophandel de wens geuit tot het instellen van een cheque- en girodienst en ook vanuit de middenstandsbonden zag men hierin mogelijkheden om het geld- en betalingsverkeer te verbeteren en vergemakkelijken. Door een combinatie van economische factoren en bureaucratische problemen zou het echter nog tot 1916 duren eer de wettelijke regeling van de PCGD een feit was; de dienst zelf werd op 16 januari 1918 opengesteld¹³. Het giraal sparen werd in 1919 mogelijk.

11 Wet van 25 mei 1880 (Stbl. nr. 88)

12 K.B. d.d. 9 maart 1918 nr. 50

13 Wet van 19 juni 1916 (Stbl. nr. 342)

De PCGD was binnen de organisatie van het Staatsbedrijf der Posterijen en Telegrafie een zelfstandig instituut; zij had een eigen directeur die direct onder de directeur-generaal geplaatst was. De postkantoren werden als girokantoren aangewezen, elk met een eigen administratie; het hoofdkantoor te 's-Gravenhage fungeerde alleen als onderkomen voor de directie en de controle-afdeling.

Deze decentrale organisatievorm voldeed na verloop van tijd niet meer en leidde tot centralisatieplannen: enerzijds omdat de postkantoren ook kassiersfuncties gingen vervullen voor andere financiële instellingen, anderzijds omdat het centrale girokantoor de administratie van de verschillende postkantoren niet allemaal meer kon controleren. Nadat het eerste centralisatieplan in 1918 in de Tweede Kamer was verworpen, werd een tweede plan in 1922 goedgekeurd en in 1923 uitgevoerd¹⁴. De centralisatie die aanving op 24 augustus 1923 verliep echter dermate slecht, dat de PCGD van 4 oktober 1923 tot 1 oktober 1924 gesloten moest blijven. Naar aanleiding van dit debacle werden twee onderzoekscommissies ingesteld¹⁵.

Toen de centralisatie eenmaal was doorgezet, fungeerde het hoofdkantoor te 's-Gravenhage als centraal girokantoor met betrekking tot administratie en controle, terwijl de postkantoren alleen nog een kassiersfunctie hadden. Aan de verhouding met het hoofdbestuur veranderde maar weinig, alleen met de administratie van de PCGD had het hoofdbestuur geen directe bemoeienis meer.

OVERZICHT VAN TOPFUNCTIONARISSEN BINNEN POSTERIJEN EN TELEGRAFIE

14 Girobesluit 1923 (Stbl. nr. 139)

15 Commissie Tak (23 januari 1924 ingesteld) en Commissie König (7 februari 1924 ingesteld).

Datum ingang	Directeur-Generaal Posterijen en Telegrafie	Administrateur	Hoofdspecteur			Hoofdingenieur Telegrafie
			Posterijen	Telegrafie		
30- 4-1893	J. P. Havelaar	voorlopig: M. G. de Bloeme	waarneming: J. J. Doffegnies B. J. Herweyer	A. M. v. Thiel		J. M. Collette
1- 7-1893						
1- 4-1894		M. G. de Bloeme				
6- 1-1897			waarneming: C. v. d. Veen			
1-10-1897				waarneming: A. Kruyt		
1-12-1899						A. E. R. Collette
1- 1-1902			C. v. d. Veen	A. Kruyt		
15- 9-1902	waarneming: M. G. de Bloeme					
1-12-1902	waarneming: G. J. C. A. Pop					
1- 5-1905	G. J. C. A. Pop					
1- 5-1907			F. H. de Meester			
1- 7-1910				G. M. de Bloeme ¹⁾		
1- 5-1913	G. A. A. Alting von Geusau ²⁾			J. de la Lande Cremer		
1-11-1913			J. A. v. d. Velde			
1- 5-1916		waarneming: J. F. v. Royen				
1-11-1916		J. F. v. Royen				
3- 5-1917						
16-11-1918	E. P. Westerveld ³⁾				Telefonie W. D. Nolling	
1- 1-1919						
26- 5-1919						Hoofdingenieur- Directeur Telegrafie A. E. R. Collette
1- 6-1920		Algemeen Secretaris P en T J. F. v. Royen				
16-11-1920				J. M. v. d. Poel ⁴⁾		
1- 9-1921			A. E. v. Foreest			
1- 6-1923	A. A. H. W. König					
1-10-1923						waarneming: H. J. Boetje
22- 4-1924	waarneming: W. D. Nolling				waarneming: o. m. I. Hogerzeil	
1- 5-1924				waarneming: G. J. Hofker		
16- 9-1924			waarneming: A. P. F. Duynstee			
1- 6-1925	M. H. Damme					

1) † Kruyt 16-4-1910 2) e.o. Pop 3-5-1913 3) e.o. A. v. G 10-9-1918 4) † d.l. Lande Cremer 24-10-1920 5) Org. Besl. PTT 1928 6) ontslag Boetje 16-3-1943

ORGANISATIESCHEMA VAN POSTERIJEN EN TELEGRAFIE

Bronvermelding	Datum ingang	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
V 6-2-1897, 1632	16-2-'97	Alg. Zaken Posterijs 4 burelen	Alg. Zaken Telegrafie 3 burelen	Telefoon- dienst geen burelen	Brieven- en Pakketpost 4 burelen	Tech. Dienst IT geen burelen	Personnel geen burelen	Onvangsten Posterijs geen burelen	Gebouwen Materieel 2 burelen	Uitgaven t.v. Staats. Begr. 3 burelen	Secretaris en Archief 2 burelen		
V 24-10-1902, 15514 bis	24-10-'02			2 burelen		3 burelen					Archief en Secretaris 4 burelen		
V 26-2-1904, 3773	26-2-'04									4 burelen			
V 26-6-1904, 12019	1-7-'04					2 burelen			1 bureel		Opgeheven (naar XII) Materieel 2 burelen	Juridische Zaken geen burelen	Archief en Secretaris 2 burelen
V 26-7-1904, 13926	1-8-'04												
V 20-9-1904, 17822 bis	20-9-'04								Gebouwen geen burelen				Kabinet Archief en Secretaris 2 burelen
V 1-5-1905, 8885	1-5-'05				5 burelen								
V 29-3-1906, 7868	29-3-'06		Telegr. dienst 3 burelen							3 burelen			Secretariaat 2 burelen
V 28-7-1906, 18143	1-8-'06			3 burelen									
V 10-5-1907, 1099 S	20-5-'07			4 burelen		3 burelen	4 burelen						
V 15-10-1908, 18592	15-10-'08												
"Inwendige Diensten"	28-4-'13	3 burelen											
id	20-10-'14						3 burelen						
V 15-10-17, 18532 bis	15-10-'17	geen burelen						3 burelen					
V 15-6-'18, 10207	15-6-'18		5 burelen			4 burelen				Alg. Beheer uitgaven t.v. Bedrijfsbeheer en onvangsten 4 burelen			3 burelen
V 13-8-'18, 14482	13-8-'18					Opgeheven (naar Dir. Td)							
V 23-1-'18, 1610	23-1-'18									5 burelen	1 bureel		
V 3-3-'18, 4669	3-3-'18												
V 3-7-'20, 7231 S	3-7-'20						2 burelen (6 onder- burelen)						
							2 burelen (7 onder- burelen)						
V 24-9-'21, 10913 S	1-10-'21	Opgeheven (naar IV, VII en X) Secretariaat 4 burelen					Juridische Zaken geen burelen					Opgeheven (naar V)	Opgeheven (naar I)
geen Vg bekend	1-5-'22				6 burelen								
V 27-11-'22, 28212	27-11-'22								2 burelen			Opgeheven (naar VIII)	
V 5-2-'24, 1289 S	11-2-'24				5 burelen								
V 26-7-'24, 6981 Kabt	28-7-'24								1 bureel				
V 30-9-'24, 19933 bis	1-10-'24	Alg. Secre- tariaal 3 burelen	3 burelen		Postdienst 8 burelen	Opgeheven (zie Jur. Adv.)	3 burelen	Comptabi- lign 3 burelen (incl. IX)	Materieel 2 burelen	Opgeheven (naar VII)			
V 30-10-'25, 7647 Kabt	1-11-'25								1 bureel				

OVERZICHT VAN NIET IN AFDELINGSVERBAND ONDERGEBRACHTEN DIENSTEN, ADVISERENDE INSTANTIES, COMMISSIES, STICHTINGEN ENZ.

Bronvermelding	Datum ingang	Rechtskundig adviseur	Keuringscommissie	Raad van Bijstand	Commissie van Beroep	Commissie van Overleg	Commissie van Advies	Inspectie Kust- en Scheepsradiotelegrafie	Kabinet Directeur-Generaal
V 30- 7-1897, 9731	30- 7-'97								
V 26- 7-1904, 13926	1- 8-'04								
V 17- 2-1905, 3381 bis	1- 3-'05								
KB 21- 9-1911, 51	21- 9-'11								
KB 20- 6-1918, 29	1- 1-'19								
V 16-11-1918, 4	19- 2-'19								
KB 8- 5-1920, 62	1- 6-'20			op hef- ten					
KB 28- 9-1920, 42	28- 9-'20								
KB 11- 2-1921, 17	4- 4-'21								
V 30-12-1922, 6237 Kbt	1- 1-'23								
V 30- 9-1924, 19933 bis	1-10-'24	Jur. Adv							

4 LIJST VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- 75 jaar Wereldpostvereniging // PTT bedrijfsbanden : maandblad voor het personeel van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie 10 (1949) 7 (juli), p. 196-197
- 1897 Het begin van de telefonie // Het PTT-bedrijf: denkbeelden methoden onderzoekingen XX (1976) 3 (aug.), p. 145-192
- Benschop, W.J.M.: Een korte geschiedenis van het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie ter herdenking van zijn vijf en twintigjarig bestaan, 1893-29 april 1918 / samengesteld door W.J.M. Benschop en H. Icke. - 's-Gravenhage : Hoofdbestuur der Posterijen en Telegraphie, 1918
- Benschop, W.J.M.: Een korte geschiedenis van het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie ter herdenking van zijn veertigjarig bestaan, 1893-1933 / samengesteld door W.J.M. Benschop en H. Icke. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, 1933
- Berg, D. van den, e.a.: Symposium 'telecommunicatie 2000' // Het PTT-bedrijf: denkbeelden methoden onderzoekingen XVII (1970) 2 (dec.), p. 85 - 152
- Boer, R. de: De telegraaf // Tijdschrift van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap tweede reeks (1933) 3,4 (mei/juli)
- Bosch, Th.M.J. van den: Inventaris van het archief van de Rijkstelegraaf 1852-1892 / Th.M.J. van den Bosch en E.M. Beugelink. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, Afd. A en R, 1965

- Brandjes, W.: *Inventaris van het archief van de Dienst der Posterijen 1877-1892* / W. Brandjes. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, Afd. A en R, 1969
- Brink, E.A.B.J. ten: *Geschiedenis van de Rijkstelegraaf 1852-1952* / E.A.B.J. ten Brink en C.W.L. Schell. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, 1954
- Brink, E.A.B.J. ten: *De geschiedenis van het postvervoer* / E.A.B.J. ten Brink. - Bussum : Fibula-van Dishoeck, 1969. - (Fibulareeks; nr. 42)
- Drenthen, M.J.: *Naar herdenking 100 jaar UPU // Tijdschrift voor PTT : orgaan van de vereniging van hogere ambtenaren bij het Staatsbedrijf der PTT* 81 (1973) 5 (dec.), p. 62-63
- *Gedenkboek ter herinnering aan het tienjarig bestaan van de Nederlandse Vereniging voor Radiotelegrafie : 1916-1926*. - 's-Gravenhage : Nederlandse Vereniging voor Radiotelegrafie, 1926
- Harmsen, B.T.: *De organisatie van het postvervoer in Nederland // Het PTT-bedrijf : denkbeelden methoden onderzoekingen IV* (1951) 1 (okt.)
- Hofman, F.A.: *De wereldpostunie 1874-1974 // Aangetekend, personeelskrant van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie* 7 (1974) 168 (okt.) p. 6-8
- Hogesteeger, G.: *Concentratie en centralisatie bij de openbare telefonie in Nederland 1881-1940* / G. Hogesteeger. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, 1984. - (Geschiedkundige uitgaven van het Staatsbedrijf der PTT ; nr. VI)
- Hogesteeger, G.: *De Colleges van Toezicht en Advies bij het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie // Jaarboek voor de geschiedenis van bedrijven en techniek* / (onder red. van W. van den Broeke... et al. ; G. Hogesteeger ... et al.). - Utrecht : Stichting Jb GBT, 1984, ISBN/ISSN 90-704-13-09-4*
- *Jaarverslagen PTT 1893-1926*. - 's-Gravenhage : Hoofdbestuur der PTT, 1894-1927
- *Organisatie hoofdbestuur / centrale directie van de PTT, 1893-1974*. - 's-Gravenhage : Centrale directie der PTT, Afd. Archief en Registratuur, 1974
- Ottenheijm, G.C.J.J.: *De status van de PTT als staatsbedrijf in historisch perspectief* / G.C.J.J. Ottenheijm. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, 1974, ISBN/ISSN 90-12-00401-2
- *PTT 1893-1953, 60 jaar Hoofdbestuur PTT*. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, hoofdbestuur, 1954
- *Rapport der commissie, ingesteld door de ministers van Waterstaat en van Financiën met opdracht van advies te dienen ter zake van de wederopenstelling van de postcheque- en girodienst [Commissie König]*. - 's-Gravenhage : hoofdbestuur, 1924
- *Rapport over de oorzaken van de ontwrichting en van de verergerde ontwrichting van de postcheque- en girodienst en de schuldigen daaraan [Commissie Tak]*. - 's-Gravenhage : Algemene landsdrukkerij, 1924
- Reinoud, H.: *Een halve eeuw postcheque- en girodienst : geschiedenis, plaats in het betalingsverkeer, werking en exploitatie, automatisering in technisch, sociaal en organisatorisch opzicht van de postgiro* / onder red. Van H. Reinoud... [et al.]. - Utrecht : Het Spectrum, 1968. - (Marka-boeken; nr. 80)
- Schuilenga, J.H.: *Honderd jaar telefoon : geschiedenis van de openbare telefonie in Nederland 1881-1981* / onder red. Van J.H. Schuilenga ... [et al.]. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, hfdrie T, 1981.
- Sluyck, B.C.: *De luchtlijn naar Indië // Postzegelkunde en postwezen* (1932) p. 218-228
- *Syllabus Vervoerbedrijf voor de Basisopleiding voor hoger gekwalificeerde functionarissen in de exploitatieve postdienst*. PTT-opleidingsmap, 1978
- Teijen, A.J.H.: *25 jaar postcheque- en girodienst, 16 jan. 1918-1943* / samengesteld door A.J.H. Teijen. - 's-Gravenhage : Postcheque- en Girodienst, 1943
- *Telefonie vroeger en nu : Korte schets van een stormachtige ontwikkeling*. - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, OCO, 1974
- Veluwenkamp, J.W.: *De Rijkspostspaarbank 1881-1981 : honderd jaar parlementaire discussie* / J.W. Veluwenkamp. - Amsterdam : Postgiro/rijkspostspaarbank, 1981
- *Verslag van de commissie, ingesteld bij beschikking van de minister van Waterstaat van 25 september 1923 nr. 6 Afdeling P en T, tot onderzoek van de organisatie van de Technische Dienst bij het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie* / onder voorzitterschap van W.D. Nolting. - 's-

-
- Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, hoofdbestuur, 1924-1925 (twee delen)
 - *Verslag van de commissie voor de reorganisatie van het hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie uitgebracht aan de minister van Waterstaat / onder voorzitterschap van J.F. van Royen.* - 's-Gravenhage : Staatsbedrijf der PTT, 1925
 - *Verslag van de Postcheque- en Girodienst over de jaren 1923 en 1924.* - 's-Gravenhage : Algemene landsdrukkerij, 1926
 - Visser, G.P.: *Veertig jaar Nederlandse luchtpost // Tijdschrift voor PTT : orgaan van de vereniging van hogere ambtenaren bij het Staatsbedrijf der PTT* (1960) (mei), p. 85-88

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het archief van het hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie is ontstaan na de samenvoeging van de Posterijen en Telegrafie onder één bestuur (per 1-1-1893).

Op 31 december 1926 werd dit archief afgesloten omdat op 1 januari 1927 werd gestart met een decimaal dossierstelsel.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is krachtens bepalingen van de Archiefwet overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Na de selectie op vernietiging bleef er, naast de toegangen op het archief, ca. zesenvestig meter archief over (\pm vijftwintigduizend verbalen), waarvan:

- een portefeuille minister/hoofdbestuur
- honderd zestig portefeuilles minister
- driehonderd zes portefeuilles hoofdbestuur
- drie portefeuilles departementale nota's
- een portefeuille departementale visie- en medeparaafstukken
- zeventien archiefdozen bestekken
- twee trommels collectie postwaarden.

SELECTIE EN Vernietiging

De selectie van voor vernietiging vatbare stukken heeft regelmatig plaatsgevonden en geschiedde tot 1950 met incidentele machtiging. Bij beschikking van 15 december 1949, nr. 1 gaf de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen toestemming om de PTT-richtlijnen voor de vernietiging van stukken in blokken van vijf, twintig en vijftig jaar te gebruiken. Deze richtlijnen zijn hieronder opgenomen.

Verder werden in 1953 diverse archivalia, behorende tot de archieven van de Ministeries van Waterstaat én o, K en W, overgedragen aan de desbetreffende departementen.

MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT
HOOFDBESTUUR DER POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE

MINISTERIE VAN ONDERWIJS,
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN
27 Februari 1950,
no. 139221, afd.C.I.N.

..... 15 December 1949, Nr 1

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

en

DE MINISTER VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN,

Gelet op artikel 1 van het Koninklijk besluit van 7 October 1919
Staatsblad nr 596, sedert gewijzigd;

Overwegende, dat het gewenst is vast te stellen richtlijnen voor
de vernietiging van stukken in de archieven van het Hoofdbestuur
der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, dagtekenende van na 1900;
Gezien het voorstel van genoemd Hoofdbestuur en daarop gehoord het
advies van de Algemene Rijksarchivaris;

H E B B E N G O E D G E V O N D E N

vast te stellen de bij deze beschikking behorende richtlijnen voor
de vernietiging van stukken in de archieven van het Hoofdbestuur der
Posterijen, Telegrafie en Telefonie, dagtekenende van na 1900:

's-Gravenhage, 15 December 1949
De Minister van Verkeer en Waterstaat,
Voor de Minister,
De Secretaris-Generaal,

De Minister van Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen,

Voor de Minister,
De Secretaris-Generaal,

(G. Pippel).l.S.G.

RICHTLIJNEN VOOR DE Vernietiging van Stukken in de Archieven van het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie

ALGEMENE TOELICHTING

- A. De richtlijnen geven MACTIGING tot vernietiging van de daarin aangegeven categorieën van stukken, doch vestigen geen verplichting. Indien derhalve onder de in achterstaande richtlijnen vermelde stukken enige voorkomen, waarvan de bewaring door hem, die de vernietiging beoordeelt, uit historisch en/of algemeen exploitatief belang (het technisch element inbegrepen) gewenst geacht wordt, bestaat voor die bewaring alle vrijheid.
- B. Daar het niet doenlijk is de stukken in de archieven van het hoofdbestuur der PTT, die voor vernietiging in aanmerking komen, afzonderlijk te noemen, zijn ze hierna naar hun onderwerpen in algemene bewoordingen omschreven.
Voor zover deze algemene bewoordingen aanleiding mochten geven tot twijfel, moet bij de beslissing over de vernietiging uitgegaan worden van het beginsel, dat niet voor vernietiging in aanmerking komen: besluiten, beschikkingen, voorschriften, circulaires, aanschrijvingen, beslissingen e.d., in welke vorm ook gegeven, die al zouden zij ook behoren tot een voor vernietiging in aanmerking komende correspondentie tevens een meer algemeen karakter dragen.

A. RICHTLIJNEN VOOR DE VIJFJARIGE Vernietiging

Lijst van onderwerpen, voorkomende in stukken, berustende in het PTT archief, welke na vijf jaar voor vernietiging in aanmerking komen, tenzij bewaring hiervan uit historisch en/of algemeen exploitatief belang (het technisch element inbegrepen) is geboden.

- I. Voorgeschiedenis van indienstneming van een ambtenaar alsmede van vaststelling van de beschikking tot: benoeming, verplaatsing, ontslag, herplaatsing, nevenbetrekking, vaststelling pensioensgrondslag, traktement bepaling, verlening hughesbevoegdheid e.d.
N.B. Hierbij dient steeds het volgende in acht te worden genomen:
 - a. de stukken moeten betrekking hebben op individuele gevallen;
 - b. de inhoud der stukken moet niet van principiële aard zijn (min of meer schablone karakter bezitten).
- II. Afrekening diensten, zowel binnenland als buitenland en opgaven van de door het Staatsbedrijf der PTT verschuldigde kosten wegens door derden plaatsgevonden leveringen e.d.
- III. Inlichtingen aan of klachten van derden over uitvoering PTT dienst voor zoveel het onderzoek naar klachten is beëindigd en Justitie of Politie hierin niet betrokken is geweest.
- IV. Eenvoudige onderhoudsvoorzieningen aan PTT gebouwen, ambts en/of dienstwoningen.
- V. Bestelling, aanschaffing, levering van alle soorten materieel, meubilair en uniformkleding mits niet voor de eerste maal bij PTT tot gebruik van het aangeschafte wordt overgegaan.
- VI. Vaststelling van dienstorders, mededeling, voorschriften PTT, verslagen, circulaires, aanschrijvingen e.d. waarvan uitgifte in gedrukte vorm vaststaat of documentatie op een andere afdeling plaatsvindt.
- VII. Rappels.
- VIII. Eveneens worden vernietigd, alle stukken die slechts zuiver actuele betekenis hebben.

B. RICHTLIJNEN VOOR DE TWINTIGJARIGE Vernietiging

Lijst van onderwerpen voorkomende in stukken, berustende in het PTT archief, welke na twintig jaar voor vernietiging in aanmerking komen, tenzij bewaring hiervan uit historisch en/of algemeen exploitatief belang (het technisch element inbegrepen) is geboden.

- I. Personeelsstukken, met uitzondering van die, welke van belang kunnen zijn voor nog in dienst zijnd personeel, en van regelingen van algemene aard, alsmede van die betrekking

- hebbende op de belangrijke zaken met personeelsorganisaties.
- II. Alle begrotingszaken (ook wetsvoordrachten en voordrachten van Koninklijke Besluiten, hierop betrekking hebbende).
 - III. Alle correspondentie betreffende uitvoering, tarieven, klachten, dienstregelingen van kkt e.d., post , telegraaf , telefoon , radiotelegraaf en radiotelefoondienst, VOOR ZOVEEL DEZE STUKKEN NIET BETREFFEN INTERNATIONALE VERHOUDINGEN, VERDRAGEN EN OVEREENKOMSTEN, WETSVOORDRACHTEN, VOORDRACHTEN VAN KONINKLIJKE BESLUITEN EN DIE BESLUITEN ZELVE, UITLEGGINGEN OF TOEPASSING VAN WETTEN EN WETTELIJKE REGELINGEN.
 - IV. Alle correspondentie betreffende gebouwen en materieelaangelegenheden, UITGEZONDERD BESTEKKEN (ev. gedrukte) VOOR AANBOUW OF BELANGRIJKE VERBOUWINGEN.
 - V. Alle correspondentie betreffende onroerend goed, UITGEZONDERD DE KWESTIES VAN AANKOOP, RUILING, VERVREEMDING, AFSTAND OF OVERDRACHT.

C. RICHTLIJNEN VOOR DE VIJFTIGJARIGE VERNIETIGING

Lijst van onderwerpen voorkomen in stukken, berustende in het PTT archief, welke na vijftig jaar voor vernietiging in aanmerking komen, tenzij bewaring hiervan uit historisch en/of algemeen exploitatief belang (het technisch element inbegrepen) is geboden.

- I. Alle personeelsstukken, voor zoveel het personeel niet meer in dienst is, MET UITZONDERING VAN REGELINGEN VAN ALGEMENE AARD,
- II. Alle begrotingszaken (ook wetsvoordrachten en voordrachten van Koninklijke Besluiten, hierop betrekking hebbende).
- III. Alle correspondentie betreffende uitvoering, tarieven, klachten, dienstregelingen van kantoren e.d., post , telegraaf , telefoon , radiotelegrafie en radiotelefoondienst VOOR ZOVEEL DEZE STUKKEN NIET BETREFFEN INTERNATIONALE VERHOUDINGEN, VERDRAGEN EN OVEREENKOMSTEN, WETSVOORDRACHTEN, VOORDRACHTEN VAN KONINKLIJKE BESLUITEN EN DIE BESLUITEN ZELVE, UITLEGGINGEN OF TOEPASSING VAN WETTEN EN WETTELIJKE REGELINGEN.
- IV. Alle correspondentie betreffende gebouwen en materieelaangelegenheden, UITGEZONDERD BESTEKKEN VOOR AANGEBOUW OF BELANGRIJKE VERBOUWINGEN.
- V. Alle correspondentie betreffende ONROEREND GOED, UITGEZONDERD DE KWESTIES VAN AANKOOP, RUILING, VERVREEMDING, AFSTAND OF OVERDRACHT.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

In de inventaris is de tweedeling gemaakt tussen de verbalen met hun toegangen enerzijds en de buiten het verbaal gehouden stukken anderzijds. Aangezien de verbalen alleen door middel van de oude indices toegankelijk waren en de PTT bij overdracht van het archief aan het Algemeen Rijksarchief toch over de informatie hieruit wilde kunnen beschikken, zijn nieuwe toegangen vervaardigd (inventarisnummers 791-804).

Het gehele archief is verfilmd en vervolgens is dit schaduwbestand op microfilm gekoppeld aan een speciaal voor semi-statische en statische archieven ontworpen geautomatiseerd informatiesysteem.

Voor het vervaardigen van de nieuwe toegangen zijn de ingekomen en uitgaande stukken gedocumenteerd, in totaal een kleine vijftienduizend stuks.

Het documenteren bestaat uit het noteren van de uiterlijke kenmerken van een stuk, het maken van een inhoudsbeschrijving en het toekennen van trefwoorden, eigennamen en geografische namen aan ieder stuk.

Het computersysteem vervaardigt uit de ingevoerde documentbeschrijvingen lijsten (toegangen) op chronologie, eigennamen, geografische namen, onderwerp (archieffcode) en een documentenlijst. In deze documentenlijst zijn de inhoudsbeschrijvingen opgenomen, geordend volgens de speciaal voor dit archief vervaardigde archieffcode. Deze lijst geeft een systematisch overzicht van het chronologisch geordende archief en vormt de ruggengraat van de toegangen. In de inventaris is een handleiding opgenomen voor het gebruik van deze toegangen (inventarisnummer 791). De twee series bijlagen konden niet in het geautomatiseerde informatiesysteem worden opgenomen, doordat zij qua vorm en inhoud te veel van de ingekomen en uitgaande stukken verschilden. Van de postwaarden collectie is door een filatelie-deskundige een plaatsingslijst gemaakt¹⁶.

Daar de collectie doorloopt tot 1967 is deze lijst niet opgenomen in de inventaris maar bevindt zij zich in het Nederlands Postmuseum te 's-Gravenhage, waar ook de collectie berust (sinds 2018 bij het Nationaal Archief). Van de serie bestekken is een lijst vervaardigd op onderwerp met een secundaire ordening op plaatsnaam en daarbinnen op chronologie. Deze lijst is in de inventaris opgenomen (inventarisnummer 826).

De commissie-archieven bleken evenmin voldoende gedocumenteerd te kunnen worden door middel van het geautomatiseerde systeem, zodat besloten werd van ieder commissie archief (in totaal dertig) een aparte beschrijving te maken; deze beschrijvingen zijn in de inventaris opgenomen bij de documentbeschrijvingen (inventarisnummer 800).

Om diverse redenen konden niet alle stukken van algemene aard worden overgedragen. Zo zijn de jaarverslagen niet in het bezit van de Afdeling Archief en Registratuur. Wel zijn deze op de Afdelingen Geschiedschrijving en Bibliotheek van de Centrale Directie der PTT aanwezig en ook het Nederlands Postmuseum (sinds 2018 bij het Nationaal Archief) bezit een verzameling jaarverslagen. De notulen van het hoofdbestuur bevinden zich in het Kabinetarchief uit dezelfde periode (inventaris 2.16.04.02) van de circulaires en aanschrijvingen zijn geen series aanwezig; voor zover nog bewaard liggen deze verspreid door het archief.

Voor een beter begrip van de binnen de PTT gehanteerde afkortingen zijn twee verkortingenboekjes in de inventaris opgenomen (inventarisnummers 882-883).

De overdracht van het archief aan het Algemeen Rijksarchief geschiedde in gedeelten. Het blok 1893-1899 werd op 12 november 1981 overgedragen, het blok 1901-1910 op 31 augustus 1982 en het blok 1911-1919 op 31 mei 1983.

Het laatste blok 1920-1926 is overgedragen in juli 1987.

De postwaarden collectie werd op 29 april 1986 overgedragen, waarna de collectie in bruikleen werd afgestaan aan het Nederlands Postmuseum. De collectie bevindt zich sinds 2018 op het Nationaal Archief)

ORDENING VAN HET ARCHIEF

Het archief 1893-1926 is chronologisch geordend volgens het verbaalstelsel '1823'. De verballen bestaan uit minister- en hoofdbestuurstukken; de rest van het archief wordt gevormd door de departementale nota's, visie- en medeparaafstukken en twee series bijlagen. De geheime stukken (minister- en hoofdbestuurstukken) zijn in het Kabinetarchief opgeborgen en vormen een organisch geheel. Dit archief is dan ook als zodanig apart geïnventariseerd, zie 2.16.04.02.

¹⁶ Overzicht van postwaarden behorende bij het archiefmateriaal van de Centrale Directie der PTT te 's Gravenhage, Afdeling Archief en Registratuur, 's Gravenhage, 1985.

Vanaf 1 juni 1893 zijn de ministerstukken en de hoofdbestuurstukken afzonderlijk geregistreerd. De ministerstukken betreffen alleen de uitgaande en ondertekende stukken door de minister die verantwoordelijk was voor de Posterijen en Telegrafie. De nummering van deze stukken begon iedere dag met '1'. De hoofdbestuurstukken zijn ondertekend door de directeur-generaal en bestaan uit een ingekomen en een uitgaande reeks, waarbij de uitgaande reeks twee series heeft, namelijk een voor spoedbrieven en een voor gewone stukken. Beide series, evenals de ingekomen stukken, begonnen elk jaar met de nuancering bij '1'. De serie spoedbrieven kreeg achter de nummering een letter 'S' toegevoegd. Ook werd soms een dubbel uitgaand nummer uitgegeven, dit kreeg dan de toevoeging 'Bis'.

De medeparaafstukken werden op de afdeling van het departement ontworpen en ter medewerking aan het hoofdbestuur gezonden. Deze stukken werden vastgesteld, in tegenstelling tot de visiestukken die gewoonlijk alleen voorzien waren van datum en nummering van het ministerie. De visiestukken werden ter kennisneming aan het hoofdbestuur gezonden (inventarisnummer 808). De nota's vormden een briefwisseling tussen een afdeling van het departement en een afdeling van het hoofdbestuur (inventarisnummers 805-807) en werden als ingekomen en uitgaande stukken apart geagendeerd.

Het archief bevat twee series bijlagen, namelijk de serie bestekken en de postwaarden collectie. De serie bestekken is ontstaan, doordat men destijds de bestekken uit de verballen heeft gelicht; dit is echter niet consequent gebeurd, waardoor de serie niet volledig is. De postwaarden collectie loopt van 1893 tot en met 1966 en bestaat voornamelijk uit filatelistische waardestukken. Deze stukken werden omstreeks 1962 uit het archief gelicht en afzonderlijk geborgen in twee zgn. 'blauwe trommels' (PTT-geldtrommels), die weer in een kluis werden geplaatst. (N.B. De postwaarden collectie is in bruikleen afgestaan aan het Nederlands Postmuseum te Den Haag. De collectie is in 2018 overgebracht naar het Nationaal Archief)

De toegangen op het archief bestaan uit de agendaboeken van de minister- en hoofdbestuurstukken, indices, klappers (onder andere op onderwerpen en namen), de generaal klapper en nummerlijsten. De agendaboeken zijn niet in de inventaris opgenomen, omdat zij voor het terugvinden van de stukken niet meer essentieel zijn. In de generaal klapper werden de belangrijke onderwerpen genoteerd. Vanaf 1914 werd de nummerlijst bijgehouden, die tevens diende als verblijfplaatsadministratie. De klappers werden per 1 juli 1919 vervangen door een kaartsysteem en in 1921 werd dit weer vervangen door het souchesysteem. De kaarten en souches over de periode 1919-1926 zijn op microfilm gezet, waarna de originelen zijn vernietigd.

De archiefstukken uit de periode 1919-1940 betreffende het culturele gedeelte van de radio en de radiodistributie werden overgedragen aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, omdat het culturele gedeelte van de radio-omroep na 1940 onder dit ministerie ressorteerde¹⁷. Van het overgedragen archief is een inventaris gemaakt, zie 2.16.25.

Een aantal commissies met een eigen agenda is in het chronologisch archief ondergebracht, gekoppeld aan een vastgestelde uit dit archief.

Door de Centrale Directie van de PTT zijn in 1987 gedetailleerde toegangen vervaardigd op de nog aanwezige stukken uit het archief van het Hoofdbestuur (inv.nrs. 791 - 804). Het raadplegen van de eigentijdse toegangen (inv.nrs. 469 - 790) zal daarom in de meeste gevallen achterwege kunnen blijven. Voor het gebruik van deze in 1987 vervaardigde "documentbeschrijvingen" zie de handleiding, inventarisnummer 791.

17 Overdrachtsbrief van de minister van Verkeer, d.d. 5 december 1946, nr. 3.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Voor latere stukken van de PTT zie toegang 2.16.04.01 Inventaris van het archief van het Hoofdbestuur van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, 1927-1939.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

1 VERBAALARCHIEF

1.1 MINISTER

1-162	Verbaal 'Minister': minuten van besluiten en van uitgaande brieven, met de daarbij behorende ingekomen stukken, van de zaken waarvan de afdoening door of namens de minister heeft plaatsgevonden. 1893-1926	162 pakken
1	1893 jan. 1 - mei 31 Bevat ook stukken 'Hoofdbestuur'.	
2	1893 juni 1 - dec. 31	
3	1894 jan. 1 - juni 30	
4	1894 juli 1 - dec. 31	
5	1895 jan. 1 - juni 30	
6	1895 juli 1 - dec. 31	
7	1896 jan. 1 - juni 30	
8	1896 juli 1 - dec. 31	
9	1897 juli 1 - 31	
10	1897 aug. 1 - dec. 31	
11	1898 jan. 1 - juni 30	
12	1898 juli 1 - dec. 31	
13	1899 jan. 1 - juli 31	
14	1899 aug. 1 - dec. 31	
15	1900 jan. 1 - mei 31	
16	1900 juni 1 - dec. 31	
17	1901 jan. 1 - juni 30	
18	1901 juli 1 - dec. 31	
19	1902 jan. 1 - juni 30	
20	1902 juli 1 - dec. 31	
21	1903 jan. 1 - mei 31	
22	1903 juni 1 - sep. 30	
23	1903 okt. 1 - dec. 31	
24	1904 jan. 1 - apr. 30	
25	1904 mei 1 - aug. 31	
26	1904 sep. 1 - dec. 31	
27	1905 jan. 1 - mrt. 31	
28	1905 apr. 1 - juni 30	
29	1905 juli 1 - sep. 30	
30	1905 okt. 1 - dec. 31	
31	1906 jan. 1 - feb. 28	
32	1906 mrt. 1 - mei 31	
33	1906 juni 1 - aug. 31	
34	1906 sep. 1 - okt. 31	
35	1906 nov. 1 - dec. 31	
36	1906 nov. 6, nummer 4819	
37	1907 jan. 1 - mrt. 31	
38	1907 apr. 1 - juni 30	
39	1907 juli 1 - 31	
40	1907 aug. 1 - sep. 30	

41	1907 okt. 1 - nov. 15
42	1907 nov. 16 - dec. 31
43	1908 jan. 1 - feb. 29
44	1908 mrt. 1 - apr. 30
45	1908 mei 1 - juli 31
46	1908 aug. 1 - okt. 31
47	1908 nov. 1 - dec. 31
48	1909 jan. 1 - mrt. 31
49	1909 apr. 1 - juni 30
50	1909 juli 1 - sep. 30
51	1909 okt. 1 - dec. 31
52	1910 jan. 1 - feb. 28
53	1910 mrt. 1 - apr. 30
54	1910 mei 1 - 31
55	1910 juni 1 - 30
56	1910 juli 1 - sep. 30
57	1910 okt. 1 - dec. 31
58	1911 jan. 1 - feb. 28
59	1911 mrt. 1 - apr. 30
60	1911 mei 1 - juni 30
61	1911 juli 1 - sep. 30
62	1911 okt. 1 - dec. 31
63	1912 jan. 1 - mrt. 31
64	1912 apr. 1 - juni 30
65	1912 juli 1 - sep. 30
66	1912 okt. 1 - dec. 31
67	1913 jan. 1 - mrt. 31
68	1913 apr. 1 - mei 31
69	1913 juni 1 - juli 31
70	1913 aug. 1 - dec. 31
71	1914 jan. 1 - feb. 15
72	1914 feb. 16 - mrt. 31
73	1914 apr. 1 - mei 31
74	1914 juni 1 - juli 31
75	1914 aug. 1 - okt. 31
76	1914 nov. 1 - dec. 31
77	1915 jan. 1 - mrt. 15
78	1915 mrt. 16 - mei 31
79	1915 juni 1 - juli 31
80	1915 aug. 1 - sep. 30
81	1915 okt. 1 - nov. 15
82	1915 nov. 16 - dec. 31
83	1916 jan. 1 - feb. 15
84	1916 feb. 16 - mrt. 31
85	1916 apr. 1 - mei 15
86	1916 mei 16 - juli 15
87	1916 juli 16 - sep. 15
88	1916 sep. 16 - okt. 31
89	1916 nov. 1 - dec. 31
90	1917 nov. 1 - feb. 28
91	1917 mrt. 1 - apr. 30
92	1917 mei 1 - juli 15
93	1917 juli 16 - okt. 15
94	1917 okt. 16 - dec. 31

95	1918 jan. 1 - 31
96	1918 feb. 1 - apr. 15
97	1918 apr. 16 - mei 31
98	1918 juni 1 - juli 31
99	1918 aug. 1 - sep. 30
100	1918 okt. 1 - nov. 15
101	1918 nov. 16 - dec. 31
102	1919 jan. 1 - 31
103	1919 feb. 1 - 28
104	1919 mrt. 1 - apr. 30
105	1919 mei 1 - 31
106	1919 juni 1 - 30
107	1919 juli 1 - aug. 15
108	1919 aug. 16 - sep. 30
109	1919 okt. 1 - 31
110	1919 nov. 1 - 30
111	1919 dec. 1 - 31
112	1920 jan. 1 - feb. 15
113	1920 feb. 16 - 29
114	1920 mrt. 1 - 31
115	1920 apr. 1 - 30
116	1920 mei 1 - 31
117	1920 juni 1 - 30
118	1920 juli 1 - 31
119	1920 aug. 1 - 24
120	1920 aug. 25 - sep. 15
121	1920 sep. 16 - 30
122	1920 okt. 1 - 31
123	1920 nov. 1 - 30
124	1920 dec. 1 - 31
125	1921 jan. 1 - 31
126	1921 feb. 1 - 28
127	1921 mrt. 1 - 31
128	1921 apr. 1 - 30
129	1921 mei 1 - 31
130	1921 juni 1 - 30
131	1921 juli 1 - 31
132	1921 aug. 1 - 31
133	1921 sep. 1 - 30
134	1921 okt. 1 - 31
135	1921 nov. 1 - 30
136	1921 dec. 1 - 31
137	1922 jan. 1 - 31
138	1922 feb. 1 - 28
139	1922 mrt. 1 - 31
140	1922 apr. 1 - 30
141	1922 mei 1 - 31
142	1922 juni 1 - 30
143	1922 juli 1 - 31
144	1922 aug. 1 - sep. 30
145	1922 okt. 1 - 31
146	1922 nov. 1 - dec. 31
147	1923 jan. 1 - mrt. 31
148	1923 apr. 1 - mei 31

149	1923 juni 1 - juli 31
150	1923 aug. 1 - okt. 31
151	1923 nov. 1 - dec. 31
152	1924 jan. 1 - apr. 30
153	1924 mei 1 - juni 10
154	1924 juni 11 - aug. 31
155	1924 sep. 1 - dec. 31
156	1925 jan. 1 - apr. 30
157	1925 mei 1 - juli 31
158	1925 aug. 1 - sep. 30
159	1925 okt. 1 - dec. 31
160	1926 jan. 1 - mei 31
161	1926 juni 1 - aug. 31
162	1926 sep. 1 - dec. 31

1.2 HOOFDBESTUUR

163-468

'Hoofdbestuur', minuten van besluiten en van uitgaande brieven met de daarbij behorende ingekomen stukken, van de zaken die zelfstandig door het hoofdbestuur zijn afgedaan.

1893-1926

306 pakken

Voor de periode januari-mei 1893, zie inv.nr. 1.

163	1893 juni 1 - dec. 31
164	1894 jan. 1 - mrt. 31
165	1894 apr. 1 - aug. 31
166	1894 sep. 1 - dec. 31
167	1895 jan. 1 - apr. 30
168	1895 mei 1 - aug. 31
169	1895 sep. 1 - dec. 31
170	1896 jan. 1 - juni 30
171	1896 juli 1 - dec. 31
172	1897 jan. 1 - apr. 30
173	1897 mei 1 - sep. 30
174	1897 okt. 1 - dec. 31
175	1898 jan. 1 - apr. 30
176	1898 mei 1 - aug. 31
177	1898 sep. 1 - dec. 31
178	1899 jan. 1 - juni 30
179	1899 juli 1 - sep. 30
180	1899 okt. 1 - dec. 31
181	1900 jan. 1 - mrt. 31
182	1900 apr. 1 - aug. 31
183	1900 sep. 1 - dec. 31
184	1901 jan. 1 - apr. 30
185	1901 mei 1 - sep. 30
186	1901 okt. 1 - dec. 31
187	1902 jan. 1 - mei 31
188	1902 juni 1 - sep. 30
189	1902 okt. 1 - dec. 31
190	1903 jan. 1 - feb. 28
191	1903 mrt. 1 - apr. 30
192	1903 mei 1 - juli 31
193	1903 aug. 1 - okt. 31
194	1903 nov. 1 - dec. 31

195	Bijlagen bij Exh. 1 december 1903, nummer 31083
196	1904 jan. 1 - feb. 29
197	1904 mrt. 1 - 31
198	1904 apr. 1 - mei 13
199	1904 mei 14 - 31
200	1904 juni 1 - juli 31
201	1904 aug. 1 - sep. 30
202	1904 okt. 1 - nov. 30
203	1904 dec. 1 - 31
204	1905 jan. 1 - feb. 28
205	1905 mrt. 1 - apr. 30
206	1905 mei 1 - juni 30
207	1905 juli 1 - aug. 31
208	1905 sep. 1 - okt. 31
209	1905 nov. 1 - dec. 31
210	1906 jan. 1 - mrt. 31
211	1906 apr. 1 - mei 31
212	1906 juni 1 - 30
213	1906 juli 1 - aug. 31
214	1906 sep. 1 - 30
215	1906 okt. 1 - 31
216	1906 nov. 1 - dec. 31
217	1907 jan. 1 - feb. 15
218	1907 feb. 16 - apr. 15
219	1907 apr. 16 - mei 31
220	1907 juni 1 - 30
221	1907 juli 1 - 31
222	1907 aug. 1 - 31
223	1907 sep. 1 - okt. 15
224	1907 okt. 16 - nov. 30
225	1907 dec. 1 - 31
226	1908 jan. 22, nummer 1440
227	1908 jan. 1 - feb. 15
228	1908 feb. 16 - mrt. 15
229	1908 mrt. 16 - 31
230	1908 apr. 1 - 30
231	Bijlagen bij Exh. 14 mei 1908, nummer 2479
232	1908 mei 1 - juni 15
233	1908 juni 16 - juli 31
234	1908 aug. 1 - 31
235	1908 sep. 1 - okt. 15
236	1908 okt. 16 - nov. 15
237	1908 nov. 16 - dec. 15
238	1908 dec. 16 - 31
239	1909 jan. 1 - 31
240	1909 feb. 1 - 28
241	1909 mrt. 1 - 31
242	1909 apr. 1 - 30
243	1909 mei 1 - 31
244	1909 juni 1 - 30
245	1909 juli 1 - 31
246	1909 aug. 1 - 31
247	1909 sep. 1 - 30
248	1909 okt. 1 - 31

249	1909 nov. 1 - 30
250	1909 dec. 1 - 15
251	1909 dec. 16 - 31
252	1910 jan. 1 - 31
253	1910 feb. 1 - 28
254	1910 mrt. 1 - 31
255	1910 apr. 1 - 30
256	1910 mei 1 - 31
257	1910 juni 1 - 30
258	1910 juli 1 - aug. 31
259	1910 sep. 1 - okt. 10
260	1910 okt. 11 - 31
261	1910 nov. 1 - 30
262	1910 dec. 1 - 31
263	Bijlagen bij Exh. 3 november 1910, nummer 5238
264	1911 jan. 1 - 31
265	1911 feb. 1 - 28
266	1911 mrt. 1 - apr. 30
267	1911 mei 1 - 31
268	1911 juni 1 - juli 31
269	1911 aug. 1 - sep. 30
270	1911 okt. 1 - nov. 16
271	1911 nov. 17 - 30
272	1911 dec. 1 - 31
273	1912 jan. 1 - 31
274	1912 feb. 1 - 29
275	1912 mrt. 1 - 15
276	1912 mrt. 16 - apr. 30
277	1912 mei 1 - juni 30
278	1912 juli 1 - aug. 31
279	1912 sep. 1 - okt. 15
280	1912 okt. 16 - nov. 14
281	1912 nov. 15 - dec. 15
282	1912 dec. 16 - 31
283	1913 jan. 1 - feb. 28
284	1913 mrt. 1 - apr. 30
285	1913 mei 1 - 31
286	1913 juni 1 - 30
287	1913 juli 1 - 31
288	1913 aug. 1 - 31
289	1913 sep. 1 - okt. 30
290	1913 nov. 1 - dec. 31
291	1914 jan. 1 - 31
292	1914 feb. 1 - 28
293	1914 mrt. 1 - apr. 15
294	1914 apr. 16 - mei 31
295	1914 juni 1 - 30
296	1914 juli 1 - 31
297	1914 aug. 1 - 31
298	1914 sep. 1 - 30
299	1914 okt. 1 - nov. 15
300	1914 nov. 16 - dec. 31
301	1915 jan. 1 - 31
302	1915 feb. 1 - 28

303	1915 mrt. 1 - 15
304	1915 mrt. 16 - apr. 15
305	1915 apr. 16 - 30
306	1915 mei 1 - juni 15
307	1915 juni 16 - juli 31
308	1915 aug. 1 - sep. 15
309	1915 sep. 16 - okt. 15
310	1915 okt. 16 - nov. 15
311	1915 nov. 16 - dec. 31
312	1916 jan. 1 - feb. 15
313	1916 feb. 16 - mrt. 15 Voor bijlagen bij Exh. 6 maart 1916, nummer 4046 zie inv.nrs. 903 - 905.
314	1916 mrt. 16 - apr. 15
315	1916 apr. 16 - mei 31
316	1916 juni 1 - 30
317	1916 juli 1 - aug. 15
318	1916 aug. 16 - okt. 15
319	1916 okt. 16 - nov. 30
320	1916 dec. 1 - 31
321	1917 jan. 1 - feb. 5
322	1917 feb. 6 - mrt. 15
323	1917 mrt. 16 - apr. 15
324	1917 apr. 16 - apr. 30
325	1917 mei 1 - juni 15
326	1917 juni 16 - juli 31
327	1917 aug. 1 - sep. 15
328	1917 sep. 16 - nov. 15
329	1917 nov. 16 - dec. 31
330	1918 jan. 1 - 31
331	1918 feb. 1 - mrt. 31
332	1918 apr. 1 - mei 15
333	1918 mei 16 - juni 15
334	1918 juni 16 - juli 15
335	1918 juli 16 - aug. 15
336	1918 aug. 16 - sep. 15
337	1918 sep. 16 - okt. 15
338	1918 okt. 16 - nov. 30
339	1918 dec. 1 - 31
340	1919 jan. 1 - 31
341	1919 feb. 1 - 28
342	1919 mrt. 1 - 31
343	1919 apr. 1 - 30
344	1919 mei 1 - 31
345	1919 juni 1 - 30
346	1919 juli 1 - 31
347	1919 aug. 1 - 31
348	1919 sep. 1 - 30
349	1919 okt. 1 - 15
350	1919 okt. 16 - 31
351	1919 nov. 1 - 30
352	1919 dec. 1 - 31
353	1920 jan. 1 - 31
354	1920 feb. 1 - 29
355	1920 mrt. 1 - 31

356	1920 apr. 1 - 21
357	1920 apr. 22 - 30
358	1920 mei 1 - 31
359	1920 mei 28, nummer 5562
360	1920 mei 28, nummer 5562
361	1920 juni 1 - 15
362	1920 juni 16 - 30
363	1920 juli 1 - 15
364	1920 juli 7, nummer 7395
365	1920 juli 16 - 31
366	1920 aug. 1 - 31
367	1920 sep. 1 - 30
368	1920 okt. 1 - 15
369	1920 okt. 16 - 31
370	1920 nov. 1 - 15
371	1920 nov. 16 - 30
372	1920 dec. 1 - 15
373	1920 dec. 16 - 31
374	1921 jan. 1 - 15
375	1921 jan. 16 - 31
376	1921 feb. 1 - 28
377	1921 mrt. 1 - 15
378	1921 mrt. 16 - 31
379	1921 apr. 1 - 30
380	1921 mei 1 - 5
381	1922 mei 6 - 31
382	1921 juni 1 - 15
383	1921 juni 16 - 30
384	1921 juli 1 - 15
385	1921 juli 16 - 31
386	1921 aug. 1 - 31
387	1921 sep. 1 - 15
388	1921 sep. 16 - 30
389	1921 okt. 1 - 31
390	1921 nov. 1 - 7
391	1921 nov. 8 - 30
392	1921 dec. 1 - 31
393	1922 jan. 1 - 31
394	1922 feb. 1 - 28
395	1922 mrt. 1 - 31
396	1922 apr. 1 - 30
397	1922 mei 1 - 26
398	1922 mei 27 - 30
399	1922 juni 1 - 15
400	1922 juni 16 - 30
401	1922 juli 1 - 31
402	1922 aug. 1 - 31
403	1922 sep. 1 - 30
404	1922 okt. 1 - 31
405	1922 nov. 1 - 30
406	1922 dec. 1 - 31
407	1923 jan. 1 - 31
408	1923 feb. 1 - 28
409	1923 mrt. 1 - 31

410	1923 apr. 1 - 15
411	1923 apr. 16 - 30
412	1923 mei 1 - 15
413	1923 mei 16 - 31
414	1923 juni 1 - 30
415	1923 juli 1 - 31
416	Bijlagen bij Exh. 3 augustus 1923, nummer 8518
417	Bijlagen bij Exh. 3 augustus 1923, nummer 8518
418	Bijlagen bij Exh. 28 augustus 1923, nummer 9403
419	1923 aug. 1 - 31
420	1923 sep. 1 - 30
421	1923 okt. 1 - 31
422	1923 nov. 1 - 30
423	1923 dec. 1 - 31
424	1924 jan. 1 - feb. 29
425	1924 mrt. 1 - 31
426	1924 apr. 1 - 30
427	1924 mei 1 - 31
428	1924 mei 16, nummer 5626
429	Bijlagen bij Exh. 14 juni 1924, nummer 6763
430	Bijlagen bij Exh. 14 juni 1924, nummer 6763
431	1924 juni 1 - 30
432	1924 juli 1 - 31
433	1924 aug. 1 - sep. 15
434	1924 sep. 16 - okt. 15
435	1924 okt. 16 - nov. 15
436	1924 nov. 16 - dec. 31
437	1925 jan. 1 - 31
438	1925 feb. 1 - 28
439	1925 mrt. 1 - 31
440	1925 apr. 1 - 30
441	1925 mei 1 - 31
442	1925 juni 1 - 30
443	1925 juli 1 - 31
444	1925 aug. 1 - 31
445	1925 sep. 1 - 30
446	1925 okt. 1 - 15
447	1925 okt. 16 - 31
448	1925 nov. 1 - 30
449	1925 dec. 1 - 31
450	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
451	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
452	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
453	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
454	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
455	Bijlagen bij Exh. 7 mei 1925, nummer 12713 Inf.
456	1926 jan. 1 - 31
457	1926 feb. 1 - 28
458	1926 mrt. 1 - 31
459	1926 apr. 1 - 30
460	1926 mei 1 - 31
461	1926 juni 1 - 15
462	1926 juni 16 - 30
463	1926 juli 1 - 31

464	1926 aug. 1 - sep. 15
465	1926 sep. 16 - okt. 15
466	1926 okt. 16 - nov. 15
467	1926 nov. 16 - dec. 13
468	1926 dec. 14 - 31

2 TOEGANGEN OP HET VERBAALARCHIEF

2.1 EIGENTIJDSE TOEGANGEN

In de meeste gevallen is het aan te bevelen de in 1987 vervaardigde toegangen te raadplegen; zie inv.nrs. 791-804.

2.1.1 INDICES

469-508

Indices op het verbaal 'Minister', met voorin elke index een nummerlijst en inhoudsopgave.

1893-1919

36 banden, 3 pakken

Deze indices verwijzen naar inv.nrs. 1-106.

469	1893 jan. - mei
470	1893 juni - dec.
471	1894
472	1895
473	1896
474	1897
475	1898
476	1899
477	1900
478	1901
479	1902
480	1903
481	1904
482	1905
483	1906
484	1907, pag. 1 - 1120
485	1907, pag. 1121 - 2220
486	1908, pag. 1 - 1200
487	1908, pag. 1201 - 2440
488	1909, pag. 1 - 1280
489	1909, pag. 1281 - 2520
490	1910, pag. 1 - 1260
491	1910, pag. 1261 - 2500
492	1911, pag. 1 - 1180
493	1911, pag. 1181 - 2200
494	1912, pag. 1 - 920
495	1912, pag. 921 - 2100
496	1913, pag. 1 - 860
497	1913, pag. 861 - 1866
498	1914, pag. 1 - 880
499	1914, pag. 881 - 1800
500	1915, pag. 1 - 800
501	1915, pag. 801 - 1735
502	1916, pag. 1 - 840
503	1916, pag. 841 - 1720
504	1917, pag. 1 - 860
505	1917, pag. 861 - 1818
506	1918 jan. - 1919 juli, A t/m D 30, 1 pak
507	1918 jan. - 1919 juli, D 31 t/m E 16, 1 pak
508	1918 jan. - 1919 juli, E 17 t/m H, 1 pak

509-707

Indices op het verbaal 'Hoofdbestuur'.

182 banden, 19 pakken

1893-1919

1. Deze indices verwijzen naar inv.nrs. 163-345

2. Voor de inhoudsopgave per jaar en de nummerlijsten over de jaren 1893 - 1919 zie de inv.nrs. 762 - 786.

509	1893, pag. 961 - 2376 Voor pag. 1 - 960 zie inv.nr. 469.
510	1894, pag. 1 - 1120
511	1894, pag. 1121 - 2140
512	1894, pag. 2141 - 3344
513	1895, pag. 1 - 1540
514	1895, pag. 1541 - 2640
515	1895, pag. 2641 - 3740
516	1896, pag. 1 - 1512
517	1896, pag. 1513 - 2713
518	1896, pag. 2713 - 3840
519	1897, pag. 1 - 1540
520	1897, pag. 1541 - 2780
521	1897, pag. 2781 - 3920
522	1898, pag. 1 - 890
523	1898, pag. 891 - 1560
524	1898, pag. 1561 - 2819
525	1898, pag. 2821 - 3960
526	1899, pag. 1 - 980
527	1899, pag. 981 - 1600
528	1899, pag. 1601 - 2859
529	1899, pag. 2861 - 3999
530	1900, pag. 1 - 940
531	1900, pag. 941 - 1560
532	1900, pag. 1561 - 2900
533	1900, pag. 2901 - 4200
534	1901, pag. 1 - 980
535	1901, pag. 981 - 1620
536	1901, pag. 1621 - 2420
537	1901, pag. 2421 - 3019
538	1901, pag. 3021 - 3620
539	1901, pag. 3621 - 4440
540	1902, pag. 1 - 1700
541	1902, pag. 1701 - 3099
542	1902, pag. 3101 - 4622
543	1903, pag. 1 - 1820
544	1903, pag. 1821 - 3260
545	1903, pag. 3261 - 4700
546	1903, pag. 4701 - 5859
547	1904, pag. 1 - 1406
548	1904, pag. 1407 - 2402
549	1904, pag. 2403 - 3346
550	1904, pag. 3347 - 4806
551	1904, pag. 4807 - 6785
552	1904, pag. 6787 - 8246
553	1905, pag. 1 - 1757
554	1905, pag. 1761 - 3159
555	1905, pag. 3161 - 4720
556	1905, pag. 4721 - 6657
557	1905, pag. 6661 - 8278

558	1905, pag. 8281 - 9379
559	1905, pag. 9381 - 10793
560	1906, pag. 1 - 1297
561	1906, pag. 1301 - 2859
562	1906, pag. 2861 - 3900
563	1906, pag. 3901 - 5577
564	1906, pag. 5581 - 7240
565	1906, pag. 7241 - 8440
566	1906, pag. 8441 - 9780
567	1906, pag. 9781 - 10860
568	1906, pag. 10861 - 12418
569	1907, pag. 1 - 1420
570	1907, pag. 1421 - 3140
571	1907, pag. 3144 - 4660
572	1907, pag. 4661 - 6440
573	1907, pag. 6444 - 7880
574	1907, pag. 7881 - 9480
575	1907, pag. 9481 - 10840
576	1907, pag. 10841 - 11920
577	1907, pag. 11921 - 15480
578	1908, pag. 1 - 1440
579	1908, pag. 1441 - 3280
580	1908, pag. 3281 - 4900
581	1908, pag. 4901 - 6420
582	1908, pag. 6421 - 8180
583	1908, pag. 8181 - 10020
584	1908, pag. 10021 - 11360
585	1908, pag. 11361 - 12560
586	1908, pag. 12561 - 13959
587	1909, pag. 1 - 1440
588	1909, pag. 1441 - 2520
589	1909, pag. 2521 - 3840
590	1909, pag. 3841 - 4900
591	1909, pag. 4901 - 6420
592	1909, pag. 6421 - 7680
593	1909, pag. 7681 - 8760
594	1909, pag. 8761 - 9960
595	1909, pag. 10021 - 11560
596	1909, pag. 11561 - 12660
597	1909, pag. 12661 - 14000
598	1910, pag. 1 - 1560
599	1910, pag. 1561 - 2540
600	1910, pag. 2541 - 3280
601	1910, pag. 3281 - 4820
602	1910, pag. 4821 - 6040
603	1910, pag. 6041 - 7300
604	1910, pag. 7301 - 8420
605	1910, pag. 8421 - 9320
606	1910, pag. 9321 - 10740
607	1910, pag. 10741 - 11640
608	1910, pag. 11641 - 12891
609	1911, pag. 1 - 1420
610	1911, pag. 1421 - 2360
611	1911, pag. 2361 - 3140

612	1911, pag. 3181 - 4660
613	1911, pag. 4661 - 5840
614	1911, pag. 5841 - 7120
615	1911, pag. 7121 - 8180
616	1911, pag. 8281 - 9000
617	1911, pag. 9161 - 10600
618	1911, pag. 10601 - 11420
619	1911, pag. 11501 - 12760
620	1912, pag. 1 - 1480
621	1912, pag. 1481 - 2480
622	1912, pag. 2481 - 3320
623	1912, pag. 3321 - 4780
624	1912, pag. 4781 - 5960
625	1912, pag. 5961 - 7380
626	1912, pag. 7381 - 8580
627	1912, pag. 8581 - 9520
628	1912, pag. 9521 - 10860
629	1912, pag. 10861 - 11880
630	1912, pag. 11881 - 13258
631	1913, pag. 1 - 1160
632	1913, pag. 1161 - 2180
633	1913, pag. 2181 - 2960
634	1913, pag. 2961 - 4300
635	1913, pag. 4301 - 6000
636	1913, pag. 6001 - 7140
637	1913, pag. 7141 - 8680
638	1913, pag. 8681 - 9900
639	1913, pag. 9901 - 11040
640	1913, pag. 11041 - 12220
641	1914, pag. 1 - 1180
642	1914, pag. 1181 - 2240
643	1914, pag. 2241 - 2980
644	1914, pag. 2981 - 4300
645	1914, pag. 4361 - 5540
646	1914, pag. 5541 - 6860
647	1914, pag. 6861 - 7900
648	1914, pag. 7901 - 8800
649	1914, pag. 8801 - 10080
650	1914, pag. 10081 - 11200
651	1914, pag. 11201 - 12622
652	1915, pag. 1 - 1180
653	1915, pag. 1181 - 2120
654	1915, pag. 2161 - 3160
655	1915, pag. 3161 - 4020
656	1915, pag. 4021 - 5040
657	1915, pag. 5061 - 6280
658	1915, pag. 6281 - 7180
659	1915, pag. 7181 - 8040
660	1915, pag. 8041 - 9100
661	1915, pag. 9101 - 10140
662	1915, pag. 10141 - 10980
663	1915, pag. 10981 - 12475
664	1916, pag. 1 - 1160
665	1916, pag. 1161 - 1980

666	1916, pag. 1981 - 2660
667	1916, pag. 2661 - 3900
668	1916, pag. 3901 - 4980
669	1916, pag. 4981 - 6080
670	1916, pag. 6081 - 6960
671	1916, pag. 6961 - 7880
672	1916, pag. 7881 - 9080
673	1916, pag. 9081 - 10040
674	1916, pag. 10041 - 10840
675	1916, pag. 10841 - 11740
676	1916, pag. 11741 - 12820
677	1917, pag. 1 - 1180
678	1917, pag. 1181 - 2040
679	1917, pag. 3041 - 2760
680	1917, pag. 2761 - 4020
681	1917, pag. 4021 - 5300
682	1917, pag. 5301 - 6560
683	1917, pag. 6561 - 7400
684	1917, pag. 7401 - 8360
685	1917, pag. 8361 - 9920
686	1917, pag. 9921 - 10760
687	1917, pag. 10761 - 11920
688	1917, pag. 11939 - 13800
689	1918 jan. - 1919 juli, A 1 - A 64, 1 pak
690	1918 jan. - 1919 juli, A 76 - A 120, 1 pak
691	1918 jan. - 1919 juli, A 132 - A 172, 1 pak
692	1918 jan. - 1919 juli, B, 1 pak
693	1918 jan. - 1919 juli, C 1 - C 50, 1 pak
694	1918 jan. - 1919 juli, C 51 - C 92, 1 pak
695	1918 jan. - 1919 juli, D 1 - D 30, 1 pak
696	1918 jan. - 1919 juli, D 31 - D 53, 1 pak
697	1918 jan. - 1919 juli, D 55 - D 99, 1 pak
698	1918 jan. - 1919 juli, D 101 - D 139, 1 pak
699	1918 jan. - 1919 juli, D 140 - D 200, 1 pak
700	1918 jan. - 1919 juli, D 201 - D 254, 1 pak
701	1918 jan. - 1919 juli, D 255 - D 297, 1 pak
702	1918 jan. - 1919 juli, E 1 - E 23 (L), 1 pak
703	1918 jan. - 1919 juli, E 23 (M) - E 31, 1 pak
704	1918 jan. - 1919 juli, E 32 - E 50, 1 pak
705	1918 jan. - 1919 juli, E 52 - E 118, 1 pak
706	1918 jan. - 1919 juli, F - G, 1 pak
707	1918 jan. - 1919 juli, H, 1 pak

708

Index op de ingekomen stukken van het verbaal 'Minister' en het verbaal 'Hoofdbestuur'.

1921 feb. - dec.

1 deel

2.1.2 KLAPPERS OP DE INDICES

De klappers werden per 1 juli 1919 vervangen door een kaartstelsel. In 1921 werd dit stelsel weer vervangen door een souchestelsel. De kaarten en souches over de periode 1919-1926 zijn gemicroficheerd, waarna de originelen zijn vernietigd.

709-734

Klappers onder andere op onderwerpen en op namen op de indices van het verbaal 'Minister'.

1893-1919

25 delen, 1 pak

Deze klappers verwijzen naar inv.nrs. 469-508.

709	1893
710	1894
711	1895
712	1896
713	1897
714	1898
715	1899
716	1900
717	1901
718	1902
719	1903
720	1904
721	1905
722	1906
723	1907
724	1908
725	1909
726	1910
727	1911
728	1912
729	1913
730	1914
731	1915
732	1916
733	1917
734	1918 jan. - 1919 juli

735-758

Klappers onder andere op onderwerpen en op namen op de indices van het verbaal 'Hoofdbestuur'.

1894-1917

24 delen

Deze klappers verwijzen naar inv.nrs. 510-688.

735	1894
736	1895
737	1896
738	1897
739	1898
740	1899
741	1900
742	1901
743	1902
744	1903
745	1904
746	1905
747	1906
748	1907
749	1908
750	1909
751	1910
752	1911
753	1912
754	1913
755	1914
756	1915
757	1916

758 1917

759-761 Meerjarige losbladige klappers op de indices van het verbaal 'Hoofdbestuur'.
1893-1919 3 pakken

759 1893-1912

760 1913 - 1919, A - N

761 1913 - 1919, O - Z

2.1.3 NUMMERLIJSTEN

762-786 Nummerlijsten op het verbaal 'Hoofdbestuur'.
1895-1919 17 delen

762 1895

763 1896

764 1897

765 1898

766 1899

767 1900

768 1901

769 1902

770 1903

771 1904

772 1905

773 1906

774 1907

775 1908

776 1909

777 1910

778 1911

779 1912

780 1913

781 1914

782 1915

783 1916

784 1917 jan. - okt.

785 1917 okt. - dec.

786 1918 jan. - 1919 juni

787-789 Nummerlijsten van nog aanwezige stukken in het verbaal 'Minister' en in het verbaal 'Hoofdbestuur'.
1914-1926 3 delen

787 1914-1918

788 1919-1921

789 1922-1926

790 Lijst van vernietigde 'deponeerstukken' van de minister en van het hoofdbestuur.
1919 juli - 1926 dec. 1 deel

2.2 TOEGANGEN VERVAARDIGD IN 1987

Door de Centrale Directie van de PTT zijn in 1987 gedetailleerde toegangen vervaardigd op de nog aanwezige stukken uit het archief van het hoofdbestuur. Het raadplegen van de eigentijdse toegangen (inv.nrs. 469-790) zal daarom in de meeste gevallen achterwege kunnen blijven. Voor het gebruik van deze in 1987 vervaardigde 'documentbeschrijvingen' zie de handleiding, inventarisnummer 791.

-
- 791** Handleiding voor het gebruik van de documentbeschrijvingen.
1987 1 omslag
Ontbreekt
- 792** Archiefcode, vervaardigd voor het gebruik van de documentbeschrijvingen.
1987 1 omslag
- 793-799** Beschrijvingen van de minuten van besluiten en van uitgaande brieven en de
daarbij behorende ingekomen stukken, van de in het verbaal 'Minister' en het
verbaal 'Hoofdbestuur' aanwezige stukken.
1987 7 delen
- 793** Codenummers 001 - 159
 - 794** Codenummers 160 - 255
 - 795** Codenummers 301 - 460
 - 796** Codenummers 501 - 593
 - 797** Codenummers 601 - 692
 - 798** Codenummers 701 - 815
 - 799** Codenummers 816 - 923
- 800** Beschrijvingen van commissies.
1987 1 omslag
- 801** Index op geografische namen.
1987 1 deel
- 802** Index op eigennamen.
1987 1 deel
- 803** Chronologische lijst van documenten.
1987 1 deel
- 804** Lijst van documenten, geordend naar codenummer.
1987 1 deel

3 BUITEN HET VERBAAL GEHOUDEN STUKKEN

- 805-807** Departementale nota's.
1893-1926 3 pakken
- 805** 1893-1910
806 1911-1919
807 1920-1926
- 808** Departementale visie- en medeparaafstukken.
1904-1926 1 pak
- 809-825** Bestekken van telefoon- en telegraafverbindingen, van gebouwen en van levering van materialen. 17 pakken
1893-1925
De serie bestekken is ontstaan, omdat men deze destijds uit de verballen heeft gelicht (dit is echter niet consequent gebeurd).
- 809** 1893-1897
810 1898-1899
811 1900-1901
812 1902-1903
813 1904-1905
814 1906
815 1907
816 1908-1909
817 1910
818 1911-1912
819 1912, nrs. 18 en 44
820 1912-1913
821 1914
822 1915-1917
823 1918-1919
824 1920-1921
825 1922-1925
- 826** Lijst van bestekken, geordend op plaatsnaam.
1987 1 omslag
- 827-859** Dienstorders en mededelingen betreffende de post- en telegraafdienst. Gedrukt. 33 delen
1894-1926
- 827** 1894
828 1895
829 1896
830 1897
831 1898
832 1899
Dit inventarisnummer ontbreekt (geconstateerd in 1989).
833 1900
834 1901
835 1902
836 1903
837 1904
838 1905
839 1906
840 1907

841	1908
842	1909
843	1910
844	1911
845	1912
846	1913
847	1914
848	1915
849	1916
850	1917
851	1918
852	1919
853	1920
854	1921
855	1922
856	1923
857	1924
858	1925
859	1926

860-881 Verzameling van voorschriften betreffende de post- en telegraafdienst. Gedrukt. 23 delen
1893-1915

860	1893
861	1894
862	1895
863	1896
864	1897
865	1898
866	1899
867	1901
868	1902
869	1903
870	1904
871	1905
872	1906
873	1907
874	1908
875	1909
876	1910
877	1911
878	1912
879	1913
880	1914
881	1915

882-883 Verkortingsboekjes van de binnen de post- en telegraafdienst gehanteerde afkortingen. 2 delen
1916, 1952

882	1916 Ontbreekt
883	1952 Ontbreekt

884-902 Stukken betreffende de aankoop van panden ten behoeve van post- en telegraafkantoren.

1893-1920

19 omslagen

In verband met de materiële berging hebben in een aantal gevallen stukken betreffende hetzelfde object een verschillend inventarisnummer. De inventarisnummers zijn per stad geordend waarmee van de numerieke volgorde is afgeweken.

- div.nrs.** Stukken betreffende panden in Amsterdam, 1589 - 1920
- 884**,
Nieuwe Zijds Achterburgwal, naast nr. 1. 1682 - 1781
Nieuwe Zijds Achterburgwal, pakhuis het Crapvat.
1596 - 1799
- 885** Nieuwe Zijds Voorburgwal, hoek Huiszittensteeg, 1741
- 1868
- 886** Nieuwe Zijds Voorburgwal, de voormalige
stadspaardestal, 1644 - 1854
- 887** Nieuwe Zijds Voorburgwal 184 - 190, en 198 - 200,
1682 - 1901
- 888** Nieuwe Zijds Voorburgwal 210 - 214, 1637 - 1901
- 889** Nieuwe Zijds Voorburgwal/Raadhuisstraat
/Spuistraat, 1890 - 1916
- 890** Spuistraat 153 - 159, 167 - 169, 1740 - 1920
- 891** Huiszittensteeg, 1780 - 1893
- 896** Nieuwe Zijds Voorburgwal, Huiszittensteeg, 1682 -
1797
- 900** Nieuwe Zijds Voorburgwal, Huiszittensteeg, 1589 -
1730
- 892** Stukken betreffende panden in Delft, 1582 - 1873
892 Stukken betreffende panden in Delft, 1582 - 1873
- 893, 898** Stukken betreffende panden in 's-Gravenhage, 1643 - 1906
- 893**,
Lange Voorhout. 1643 - 1897
Nobelstraat. 1766 - 1906
Torenstraat. 1838 - 1902
- 898** Voorhout, 1766
- div.nrs.** Stukken betreffende panden in 's-Hertogenbosch, 1393 - 1890
- 894** Putstraat/Kerkstraat, 1620 - 1890
- 897** Putstraat/Kerkstraat, 1591 - 1770
- 901** Putstraat/Kerkstraat/Corenstraat, 1393 - 1768
- div.nrs.** Stukken betreffende panden in Leiden, 1501 - 1868
- 895** Breestraat, Bloemmarkt, Houtmarkt, 1641 - 1868
- 899** Breestraat, Bloemmarkt, Houtmarkt, 1501 - 1704
- 902** Breestraat, Bloemmarkt, Houtmarkt, 1566 - 1706
- 903-905** Bijlagen bij Exh. 6 maart 1916, nummer 4046 van het verbaal 'Hoofdbestuur'.
1916 3 pakken
- 903** Bijlage I
- 904** Bijlage II
- 905** Bijlage III